

Tidsskrift for fag, kultur og utdanning

Lektorbladet

**Landsmøte
2015**

**Lederskifte
i Lektorlaget**

Vold og trusler i skolen

Redaktør
Inger Johanne Rein

Get back to the fold!

haust var sekretariatet i Norsk Lektorlag i Dublin. Ein av dagane trefte vi den irske søsterorganisasjonen, ASTI, som organiserer 18 000 lærarar i det som svarar til vår vidaregåande opplæring. Det var eit særst interessant møte om utviklinga av lærarorganisasjonane, irsk historie og utfordringane etter den økonomiske krisa. Lærarlønningane har stått stille i Irland sidan 2009 – delvis på grunn av ein avtale organisasjonane gjorde om at ingen lærarar skulle miste jobben på grunn av kutt i dei offentlege budsjetta. Vi fekk høyre om The Teachers Council – eit organ som skal sikre standarden både blant lærarar og i lærarutdanningane. Skal ein ha jobb i offentlig skule, må ein vere registrert her og oppfylle krava. Nytt i år er at dei skal i gang med ei ordning der dei skal vurdere klager på lærarar. Dei som vert vurdert som uskikkle lærarar, mister plassen sin i registeret – og dermed høve til å jobbe i den offentlege skulen i Irland.

Idet vi skulle takke for oss, vart den irske verten vår merksam på at vi slett ikkje var representantar frå den største norske lærarorganisasjonen, slik ho openbert hadde trudd. Det vart vennleg forklart at vi representerte lektorane som braut ut etter dei store fusjonsprosessane av lærarorganisasjonar i Noreg. Ho vart synleg skipla av desse opplysningane, men klarte å halde seg til ho tok farvel ved døra, men då måtte det ut:

– Get back to the fold! United is stronger, insisterte ho lavmælt, da vi var på veg ut døra, og hadde takka fint for oss.

Heldigvis såg dei ikkje slik på saka, dei første 200 medlemmene som danna Norsk Lektorlag. Fusjonsiveren og mantraet *Saman er vi sterke* var nettopp det som gjorde at dei ville trasse både folden og kjøttvekta. Det må ha vore som å trasse tyngdekrafta dei første åra, men dette hindra dei verken i å søke makt eller påverknad gjennom ein liten, men spissa lektororganisasjon.

Norsk Lektorlag vart stifta same haust som Torbjørn Jagland slo til med sitt underlege kabinettsspørsmål til det norske folk om 36,9 prosent oppslutnad for å ta regjeringsmakt. Så medan enkelte meinte 35 prosent oppslutnad var for snautt til å ta makta, søkte Norsk Lektorlag makt for å løfte lektoren med berre 200 medlemmer utan forhandlingsrett i ryggen. Sidan har det heldigvis berre gått ein veg:

2003: 1000 medlemmar

2009: 2000 medlemmer

2011: 3000 medlemmer

2014: 4000 medlemmer

I oktober 2015 – ein månad før Landmøtet – er vi 5 200 medlemmer.

Norsk Lektorlag har ingen planar om å gå tilbake til folden.

Kvifor skal vi gå inn i folden, når vi heller kan få ein leiar frå Østfold?

Tanker og mistanker

Hørt om mannen som fikk refs av dommeren fordi han kalte dommeren apekatt? «Forakt for retten!» sa dommeren og gav ham bot. «Javel. Men er det lov å kalle en apekatt dommer?»

«Ja, jo, ...» «Ja, takk for i dag da, dommer!»

Skipskapteinen skrev i loggboka: «I dag var styrmannen full.» Styrmannen likte dette dårlig.

Neste dag, da det var han som hadde vakt, førte han sirlig inn i den samme journalen:

«I dag var kapteinen edru.»

Mannen har sine tanker om kvinnen. Kvinnen har sine mistanker, heter det.

Språkmakt? Javisst! Vi manipulerer og manipuleres. Språklige overgrep kan være vonde og farlige, enda de ofte er kamuflerte – som morsomheter, for eksempel. Ofrene er de som ikke gjennomskuer maktbruken.

Innhold

6-9

Landsmøtet 2015

Les intervju med ny lederkandidat, og se hvem valgkomiteen har innstilt til nytt styre.

24-25

Altfor mye i én karakter

Utsatt for vold av en elev

Clemens Særs ble utsatt for vold. Han etterlyser bedre tiltak mot vold og trusler i skolen.

10-12

- 2** Leder
- 4** Politisk leder har ordet
- 6** Landsmøtet 2015
- 10** Vold og trusler i skolen
- 13** Kompetansekravet og tilbakevirkende kraft
- 14** Gjesteskribent:
Pædagogikum i Danmark
- 17** Cand.smile.
- 18** Undervisningsevaluering
- 20** Lærerstemmene
- 22** OECD – Skills Outlook 2015
- 24** Musikkfaget og karakterer
- 26** Regjeringens realfagsstrategi
- 28** Lærerbehovet i 2040
- 30** Organisasjonsnytt
- 32** Fra generalsekretæren
- 34** Juridisk talt
- 35** Kontaktinformasjon

Lektorbladet

Tidsskrift for fag, kultur og utdanning

Adresse: Akersgata 41, 0158 Oslo

Telefon: 24 15 50 00

Fax: 24 15 50 01

ISSN: 1503 – 027X

Trykk og layout: Flisa Trykkeri AS

E-post: lektorbladet@norsklektorlag.no

Nettside: www.norsklektorlag.no

Ansvarlig utgiver: Norsk Lektorlag ved generalsekretær
Otto Kristiansen

Redaksjonsråd: Otto Kristiansen, Gro Elisabeth Paulsen,
Wenche Bakkebråten Rasen

Redaktør: Inger Johanne Rein, ijr@norsklektorlag.no

Årsabonnement: kr 350,-

Annonser: lektorbladet@norsklektorlag.no

Korrektur: Hans Olaf Nøklestad

Forsidefoto: iStock

Materiellfrist for Lektorbladet 6/2015 er 20. november

Redaksjonen avsluttet arbeidet med dette nummeret
19. oktober 2015.

Politisk leder
Gro Elisabeth Paulsen

LÆRENDE ORGANISASJON? JA, TAKK.

I diskusjoner om styring av norsk skole har jeg ofte hørt at lektorer vanskelig lar seg lede. Ikke minst fra arbeidsgiverhold og fra KS gjentas det også stadig at nå må skolen bli «en lærende organisasjon». Dette koples til en underliggende bebreidelse om mangel på «endringsvilje». I klartekst handler det om økt kontroll og styring av arbeidstiden¹ og sterkere lojalitet til «eierne» av skolen, altså kommunale, politiske og administrative ledere. Fjorårets tariffkonflikt dreide seg om læreres rett til å disponere minst en tredel av arbeidstiden til eget for- og etterarbeid, og lærernes autonomi som fagpersoner sto på spill. Reaksjonene mot kravene fra KS var massive. Kommentarene fra lærerhold viste at KS rett og slett har svak troverdighet som spydspiss for å gjøre skolen til en mer lærende organisasjon. KS oppleves snarere tvert imot som tilhenger av den belærende ledelseskulturen som ble innført i skolen med full kraft for 20 år siden.

Tom Are Trippestad ved senter for utdanningsforskning ved HiB har i sin doktorgrad analysert ledelsesfilosofien i R94. I en artikkel (Klassekampen 05.11.13) peker han på at «inflasjonen av informasjonsdirektører

er eksempler på hvordan kontroll prioriteres fremfor å lære av ansatte og av den offentlige kritikk.»² Etter min mening er det nettopp uvilje mot å lære – av ansatte og av den offentlige kritikken, som er det største hinderet for at skolen skal utvikles til en mer lærende organisasjon. Først og fremst må fylkesutdanningssjefer, utdanningsdirektører, rådmenn, lokale politikere og ledere i det nasjonale og lokale KS-systemet vise lederskap og forbilledlig synliggjøre hvordan man lærer av historien og av sine feil.

Sett i etterhånd er det mange av disse «lite endringsvillige» lærerne, som i hovedsak fortsatte med velprøvde metoder, som har beskyttet elever mot pedokratiets påhitt.

I motsetning til billig «fremsnakking» vil dette kunne bygge både tillit, lojalitet og lærelyst i systemet.

For fem år siden gikk den tidligere reformpedagog, kursholder og fagbokforfatter Sten Clod Poulsen ut i den danske avisen Politiken under overskriften: *Unskyld, vi tog fejl*³. Dessverre er han en enslig svale blant skoleledere, - ideologer og pedagoger. Feilslått bruk av prosjektarbeid, ansvar for egen læring, overdreven tro på at p'cer kunne erstatte undervisning, åpne og støyende skolelandskap og Skola2000, innføring av en lærerrolle uten faglig autoritet, gruppeeksamener, innføring av ny, men dårligere, leseopplæring, veto mot «pugging», tiltak for å hindre tavleundervisning – det er nok av eksempler å lære av. Et fellestrekk ved de mange trendene er at de ble innført ovenfra og ned og ofte mot protester fra lærere som ikke ville eksperimentere for mye med elevene. Sett i ettertid er det mange av disse «lite endringsvillige» lærerne, som i hovedsak fortsatte med velprøvde metoder, som har beskyttet elever mot pedokratiets påhitt. Sett i ettertid har det også blitt sløst med store ressurser, først og fremst i form av arbeidstid,

1 <http://www.skolelederforbundet.no/pc-1615-150-Ja-til-styringsrett-over-arbeidstid.aspx>

http://kskonsulent.no/no/tjenester/organisasjonsutvikling/skole_og_barnehage/Organisering+for+l%C3%A6ring+i+skolen.9UFRjUWe.ips

2 http://www.hib.no/siteassets/bilder-sentre/suf/pdf/trippestad_klassekampen_05112013_visionaerstillingen.pdf

3 <http://politiken.dk/debat/ECE1046319/undskyld-vi-tog-fejl/> En pedagogs oppgjør med egne feiltakelser om verdien av tverrfaglige, problemorientert prosjektarbeid i dansk skole.

4 <http://www.nordlys.no/kronikk/satsing-pa-laringsstiler-penger-ut-av-vinduet/s/1-79-2150986>

[http://www2.bamble.kommune.no/itfbam/add/kngnyheter.nsf/.XAppWPLookupNewsByUniversalID/352F692F517F71EDC1256F240028B0AC/\\$file/Rita_Dunn.pdf!OpenElement](http://www2.bamble.kommune.no/itfbam/add/kngnyheter.nsf/.XAppWPLookupNewsByUniversalID/352F692F517F71EDC1256F240028B0AC/$file/Rita_Dunn.pdf!OpenElement)

på dårlig gjennomtenkte og lite kunnskapsbaserte pedagogiske trender i skolen. Ett eksempel er bølgen av obligatoriske kursdager med opplæring i «læringsstiler» som rullet over landet i 2006-2007⁴. Da valfartet norske skoleledere til Sverige for å lytte til læringsstil-guru Lena Boström, som i Norge fikk utgitt sin lærebok på Kommuneforlaget. Etter at det påståtte forskningsgrunnlaget (Dunn & Dunn) var blitt grundig punktert, ble det plutselig stille. Man kunne lært mye av en kritisk kost-nytte-analyse av denne pedagogiske raptusen – men norske skoleledere reiser ikke lenger til Sverige for å lære om det svenske skolesystemet, som nå tar et grundig oppgjør med egne feil. Den svenske offentlige utredningen om kommunaliseringen av svensk skole, SOU 2014:5, konkluderte bramfritt med at denne var mislykket. Parallellene er mange, og her kunne KS og norsk skoleledelse ha lært av den svenske selvkritikken.⁵ Men likhetene

Langtidsvirkningene av gamle pedagogiske og skolepolitiske feilgrep bør mane til ettertanke – og lærevillighet.

mellom norsk og svensk skolepolitikk de siste 20 årene har kanskje vært for store, og det er morsommere å dra på studieturer til Canada og New Zealand for å lete etter «best practice». Da slipper man å ta stilling til at noe har gått feil, og at noen i årenes løp har tatt beslutninger som ikke var så kloke. Norsk og svensk skolepolitikk har hatt mange likhetstrekk, og begge land har lenge ligget lavest ved internasjonale sammenligninger av lærerlønn. I begge land har man da også økende bekymring for rekrutteringen til læreryrkene. I Sverige vil regjeringen fra og med 2016 satse tre milliarder kroner årlig

for å heve lærerlønningene. Dette skjer til tross for at det også der er kommuner, og private skoleiere, som har forhandlingsansvaret og fortsatt skal ha det.⁶ I Norge ble GNIST-satsningen i 2009 lansert som et felles samarbeid for å heve læreryrkets status. Siden lønns- eller arbeidstidsavtaler i prinsippet skal forhandles mellom partene i tariffoppgjør, kan ikke slike spørsmål avgjøres innenfor dette samarbeidet. Erfaringen fra Skolepakkene I og II for femten år siden viser da også at statlige «pakker» til lærerlønninger kan gjøre mer skade enn gagn sett fra lektorenes ståsted. Lønnsnivået forblir lavt og gir grunn til kronisk bekymring for rekruttering til undervisningsyrkene. Man endrer grunnskolelærerutdanningen til en masterutdanning, men toppplønnen for lektorer er blant de laveste i OECD. Siste utslag av den kroniske bekymringen kan leses i NOU 2015: 1 *Produktivitet – grunnlag for vekst og velferd*, i et eget kapittel om utdanningssektoren. Her pekes det på noen årsaker til de lave lærerlønningene, blant annet et sterkt regulert arbeidsmarked med et sentralisert system for lønnsdannelse og at offentlig sektor er tilnærmet eneste arbeidsgiver. På den måten holdes lønningene for store grupper av høyt utdannede nede. Vi observerer at de holdes nede mens stat og kommune peker på hverandre og hevder at det er den andre som har ansvaret for henholdsvis økonomiske rammer og lønnsfastsetting i skolen. Dette utgjør et politisk system som de sterkeste aktørene stadig ser seg tjent med å opprettholde. Imens uttrykker NOU 2015:1 bekymring: *OECDs beregninger av nåverdi og internrente tyder på at den private avkastningen av utdanning i Norge er drøyt halvparten av hva den er for gjennomsnittet av OECD-landene når alle inntekter og kostnader er tatt med. (...) I den grad enkeltpersoner lar utsiktene til lønn styre utdanningsvalgene, kan det være grunn til bekymring over den lave avkastningen. Et eksempel er den lave lønnspremien for lærerutdanningene, som er resultat av negativ reallønnsvekst i perio-*

Det er morsommere å dra på studieturer til Canada og New Zealand for å lete etter «best practice». Da slipper man å ta stilling til at noe har gått feil, og at noen i årenes løp har tatt beslutninger som ikke var så kloke.

den 1977-1996 og svak reallønnsvekst etter 2003 (Aanensen 2010). Parallelt har inn-taks kvaliteten til lærerutdanningene falt, både absolutt og i forhold til andre studentgrupper (Moen m.fl. 2012) og det er blitt vanskeligere å rekruttere nok lærere og beholde dem i skole og barnehage.

Den omtalte reallønnsnedgangen på hele 21 prosent for lektorene i perioden 1977-1996 faller sammen med en periode preget av feilslått pedagogisk ideologi som gradvis nedvurderte verdien av kunnskap og undervisning. Den lave økonomiske avkastningen av utdanning gir stadig et tydelig signal om hva samfunnet setter pris på. Det forbauser ikke at dagens yngste voksne, som ble født i 1990-1998 og startet sin skolegang i L97, har målbart svakere ferdigheter enn de som er eldre. Ifølge PIACC⁷ scorer våre yngste voksne påfallende lavt i lesing og regning: *“Unlike most of the countries that participated in the survey, Norwegian youth, aged 16 to 24 years old, were the age group whose performance was among the worst.”* PISA 2012 tyder heller ikke på noen snarlig bedring. Langtidsvirkningene av gamle pedagogiske og skolepolitiske feilgrep bør mane til ettertanke – og lærevillighet. Noen burde kanskje si: Unnskyld, vi tok feil; det var ikke lurt å nedvurdere lærernes profesjonelle status, undervurdere verdien av undervisning og presse ned lønnsnivået for lærere og lektorer.

5 <http://www.dagsavisen.no/innenriks/ikke-gjenta-v%C3%A5re-skoletabber-1.281143>

6 <http://www.arbetsvarlden.se/satsning-pa-skolan-ska-inte-innebara-statlig-lonopolitik-for-lararna/>

7 Kilde: OECD 18.02.2014 *Skills Strategy Diagnostic Report*. PIACC – internasjonal undersøkelse av voksnes ferdigheter i lesing, regning og problemløsning med bruk av IKT.

Lederskifte i Lektorlaget

Rita Helgesen ble innstilt til ny leder i Norsk Lektorlag av en enstemmig valgkomite.

Rita Helgesen

55 år

Mysen videregående skole, Østfold

I Rita Helgesen har Norsk Lektorlag en lederkandidat med bred og lang erfaring innen skoleverket, som tillitsvalgt og som leder. Den tidligere byråkraten i fylkeskommunen i Østfold kan dessuten synge Brahms' Requiem!

Tekst og foto Inger Johanne Rein

Rita Helgesen begynte å arbeide som lektor på Mysen videregående skole i 1989 med fagene norsk, historie og samfunnsfag. I dag deler hun en full stilling i to der hun underviser i norsk, samfunnsfag og historie, og er dessuten fagleder i norsk og samfunnsfag, hvor hun har personalansvar for 18 ansatte.

Studietid i Oslo og Trondheim

Det var tilfeldigheter som gjorde at Rita havnet i Østfold. Etter tre års studier i Oslo (forberedende, mellomfag i nordisk og grunnfag i allmenn litteraturvitenskap) flyttet hun til Trondheim, hvor hun traff ektemannen Per Johan Ryan på grunnfag i historie. Hun begynte på hovedfag i nordisk språk og litteratur, og underveis tok hun en tur innom et delfag i bildemediekunnskap. En måned etter at hun og ektemannen fikk sitt første barn, startet Rita for fullt med

hovedoppgave om Torborg Nedreaas. Det var en hektisk tid, men hun kom i mål, og var ferdig utdannet lektor i 1989.

Havnet i Østfold

Den gangen var det umulig som nyutdannet å få fast jobb som lektor i Trondheim, så hun søkte på ledige stillinger over hele landet. – Jeg fikk først et tilbud om en stilling i Honningsvåg, men valgte Mysen videregående da det åpnet seg en mulighet der, forteller hun. Dette passet særlig godt, siden foreldrene hennes hadde flyttet til Askim. Etter fem år i Mysen flyttet familien, som nå var fire, til Askim, der de gikk sammen med fem andre familier og bygde et bofellesskap. Her bor de den dag i dag.

Overgangen

– Jeg var i mine første år som lektor litt

aktiv i Utdanningsforbundet, men følte etter hvert at det ikke helt fungerte. Det var mye jeg ikke var enig i. Jeg opplevde det som et pampevelde og var frustrert over at all politikk ble avgjort langt over meg, sier hun. Hun ble over en lang periode prøvd overtalt av en kollega og samboer i bofellesskapet til å melde overgang til Norsk Lektorlag, der han selv var medlem. – Jeg meldte meg inn, og følte straks at jeg hadde kommet «hjem» organisasjonsmessig, sier hun, og hun erfarte raskt at veien var kortere til der politikken ble utformet.

Avventende spent

Rita Helgesen er klar på at hun foreløpig bare er nominert. Det er delegatene som avgjør om hun blir Norsk Lektorlags neste

leder. Hun tillater seg likevel å si at det blir en spennende overgang til en posisjon tett på viktige politiske beslutningstakere, enten det er gjelder politikk eller forhandlinger om arbeidstid og lønn.

– Jeg tror jeg har en god bakgrunn for å tre inn i disse ulike foraene, sier hun. For det er ikke få hatter hun har hatt på i løpet av sin skolekarriere. I tillegg til å være lektor, hovedlærer og fagansvarlig har hun også jobbet som skolebyråkrat i Østfold Fylkeskommune med ansvar for etterutdanning i forbindelse med nye læreplaner.

– Jeg satt på pengesekken og var med på å innføre IKT som pedagogisk verktøy i Østfold, og da jeg jobbet med voksnes rett til utdanning i forbindelse med Kompetanse-reformen, jobbet jeg tett på både NHO og LO, forteller hun.

Hun ser fram til å møte flere av medlemmene og tillitsvalgte i Norsk Lektorlag – og ikke bare de som jobber i skoleverket.

– Jeg synes det er spennende at vi blant annet har sterke grupper som Oslo-Filharmonien

og Operasolistene i vår organisasjon. For disse gruppene er det kanskje av interesse å høre at den kommende lederen var en habil førstesopran i Indre Østfold Kammerkor. Det siste store verket koret fremførte, var Brahms' Requiem.

Hva engasjerer lederkandidaten?

Rita er opptatt av arbeidssituasjonen for lærerne i skolen, og ønsker at man får tiden tilbake. En avbyråkratisering av skolen, og gode prosesser rundt undervisningsevalueringene, er nødvendig.

– Jeg vil som leder i Norsk Lektorlag alltid være opptatt av skolehverdagen til lektorene. Det er svært viktig å få til en god arbeidstidsavtale i skoleverket, sier hun.

– I dag er det ingen gjensidig tillit mellom skoleeier og de som jobber i skolen. For å reparere dette er det viktig at arbeidsgiver legger fra seg kontrollregimet og viser tillit til de sterke fagpersonene som jobber i den norske skolen, sier hun.

Utfordringer?

Det blir mange og nye utfordringer som leder i Norsk Lektorlag, men hun gleder seg til det hun tror blir en spennende læringsprosess. Hun legger likevel ikke skjul på at det blir litt vanskelig å slippe taket i klassene hun startet med i høst.

– Det er særlig den 1.-klassen jeg har fått i år som er utrolig fin og seriøs. Det blir rart å ikke få følge dem gjennom tre år, slik jeg er vant til, erkjenner hun.

– Det jeg gleder meg mest til, om jeg velges av Landsmøtet, er å få mulighet til å jobbe i dybden med skolepolitikk, å få tid til å sette meg grundig inn i forskning, statistikk og rapporter som er nødvendig når man skal inn i debatter, forhandlinger eller snakke med media.

– Jeg vil fortsette arbeidet med å bevare Norsk Lektorlag som en åpen organisasjon der alle medlemmer har kort vei opp til ledelsen og sekretariatet, og som en levende organisasjon som alltid har en finger på pulsen i medlemmenes hverdag, avslutter hun.

Gir seg etter tolv år

Gro Elisabeth Paulsen har meddelt valgkomiteen at hun ikke stiller som kandidat til ledervervet.

Etter mer enn tolv år som politisk leder, ønsket hun at valgkomiteen skulle finne en ny kandidat.

Gro Elisabeth har vært leder i Norsk Lektorlag siden 2003, og før dette satt hun tre år som nestleder. I løpet av den tiden hun har ledet organisasjonen, har den vokst fra 1 014 medlemmer i 2003 til godt over 5 000 nå i høst.

Sentralstyrekandidatene

Kandidat 1. nestleder

Knut A.G. Hauge, 45 år

Sentrum videregående skole.
Fellestillitsvalgt Akademikerne
Hedmark fylkeskommune,
hovedtillitsvalgt Norsk Lektorlag, Hedmark

Dette vil jeg jobbe for i NLL:

Norsk Lektorlag skal også i fremtiden være den beste fagforeningen for lektorer. Vi skal fortsette å være en aktiv aktør og uredde stemme overfor myndigheter og alle arbeidsgiverorganisasjoner, og jobbe både for våre medlemmer i undervisningsstilling, og for de medlemmer vi har i andre yrkesgrupper.

Kandidat 2. nestleiar

Olav S. Myklebust, 40 år

Volda videregående skule, Møre og Romsdal

Dette vil eg jobbe for i NLL:

Bli kvitt alle ulike former for timekutt. Løfte opp og fram NLL sin tanke om UNDERVISNINGSOPPDRAG. Hindre at undervisningsomgrepet blir vatna ut. Få skulen til å bli ein attraktiv arbeidsplass for lektorar. Vere med å gjere NLL kampklar for eventuelle nye konfliktar i samband med lønn og SFS2213!

Kandidater styremedlemmer:

Vemund Venn, 44 år

Charlottenlund vgs.

Fylkesleder Sør-Trøndelag

Dette vil jeg jobbe for i NLL:

- Medlemsvekst
- Faglig profil i alt skolepolitisk arbeid
- Fjerne eksamen med alle hjelpemidler.
- Eksamen skal være en test av kunnskap, ikke evnen til å søke og kopiere
- Beholde dagens organisasjonsmessige oppbygging og demokrati i NLL
- Krittisk blikk på lektorutdanningen

Live Landfald Nielsen, 59 år

Skien videregående skole, Telemark

Dette vil jeg jobbe for i NLL:

Sikre høy faglig kompetanse i lektorutdanningen og større fokus på fagkompetanse i etter- og videreutdanning av undervisningspersonalet. En arbeidstidsavtale som sikrer bedre tid til arbeid med fag og elever. Bedre karriereveier for lektorer i skolen.

Linda Methi, 61 år

Oslo handelsgymnasium, Oslo

Dette vil jeg jobbe for i NLL:

NLL er en våken og kritisk røst i den norske utdanningspolitikken. Vi må forsvare den faglige fordypningen i lektorutdanningen. Vi må avsløre alle tidstyvene i form av uforsvarlige krav om skriftlig dokumentasjon og byråkratisering av arbeidet vårt, og vi må sikre at vi har gode arbeidstidsavtaler.

Kristin Beate Auestad, 45 år

Sandnes videregående skole, Rogaland

Dette vil jeg jobbe for i NLL:

Klasserommet må være den viktigste arenaen for alle som jobber i skolen. Lærerne må få faglig og pedagogisk frihet, også til å velge lærebøker. En forutsetning for gode ledere er at de kan sitt undervisningsfag, og at de faktisk underviser.

Tone Mauritzsen, 54 år

Pedagogisk senter, Vadsø kommune, Finnmark

Dette vil jeg jobbe for i NLL:

Jeg vil jobbe for at vi blir mer synlig i samfunnet, og for høyere faglig kvalitet i skolen. Lektorens lønnsutvikling må styrkes, og vi må sikre undervisningspersonalet en arbeidstidsavtale tuftet på prinsippet om undervisningsoppdrag. Samarbeidet mellom arbeidstaker og arbeidsgiver må baseres på tillit.

Odd Løvset, 43 år

Gimle ungdomsskole, HTV Bergen

Dette vil jeg jobbe for i NLL:

Vi skal fortsatt være en klar og tydelig stemme i norsk skolepolitikk. Lektorlaget skal fortsette veksten og være et naturlig førstevalg for lektorer både i ungdoms- og videregående skole. Vi må arbeide for en arbeidstidsavtale som sikrer bedre tid til faglig arbeid og tid sammen med elevene.

Kandidater varamedlemmer:

Øystein Hageberg, 48 år

Ulsrud videregående skole, Oslo

Dette vil jeg jobbe for i NLL

De viktigste pedagogiske og faglige valgene bør tas i klasserommet, og jeg er opptatt av å få økt respekten for lektorens profesjonalitet, både blant politikere og ellers i samfunnet. I denne sammenheng er det også viktig at vi fortsetter å jobbe for den faglige kvaliteten i lektorutdanningen.

Knut Arild Knutsen, 45 år

Grim skole, Vest-Agder

Dette vil jeg jobbe for i NLL:

Som politiker i sentralstyret i Norsk Lektorlag, ønsker jeg å jobbe for profesjonsbygging for lektorene. I tillegg ønsker jeg å se på de store mulighetene som et godt samarbeid med de andre foreningene i Akademikerne gir.

Håkon Andersen, 40 år

Ås vgs, Akershus

Dette vil jeg jobbe for i NLL:

Tariffpolitisk mener jeg at god lønn er bra, men at en god arbeidstidsavtale er uunnværlig for å jobbe i skolen. Skolepolitisk mener jeg det er avgjørende at lektorer har en solid universitetsutdannelse av høyere grad. Vi må tørre å anbefale kommende lektorer å ta en full mastergrad og deretter PPU.

2015 Delegater til landsmøtet

Finnmark

Tone Mauritzsen - Pedagogisk senter
Carl P.W. Lund - Vadsø vgs

Troms

Gudleiv Solbø - Tromsdalen vgs
Arne-Hugo Hansen - Tromsdalen vgs
Ragnhild Kaarbø - Kvaløya vgs

Nordland

Åse Jektvik - Fauske vgs
Rune Løkås - Polarsirkelen vgs
Sissel Aronsen - Bodø vgs

Nord-Trøndelag

Roar Johnsen - Ole Vig vgs
Jonas Øksnes - Levanger vgs
Harald Setsaas - Ole Vig vgs

Sør-Trøndelag

Vibecke Melhuus - Charlottenlund vgs
Jarle Kvåle - Charlottenlund vgs
Kathrine D. Alterhaug - Markaplassen skole
Hanne Kimo Lundenes - Byåsen vgs
Marianne Moseng Breigutu - Røros vgs
Jan-Terje Sundli - Thora Storm vgs
Peder Gaustad - Strinda vgs

Møre og Romsdal

Mathias Sandulescu - Fagerlia vgs
Lisa Vedde Fiskerstrand - Fagerlia vgs
Bjørn Ruland - pensjonist
Heidi Kjørsvik - Molde vgs

Sogn og Fjordane

Aud Sissel Hestenes - Hafstad vgs
Jan Håvar Henden - Måløy vgs

Hordaland

Erik Andreas Holth - Sotra vgs
Sissel Solberg - Johansen - Amalie Skram vgs
Hilde Elise Lundervold - Olsvikåsen vgs
Odd Løvset - Gimle skole
Svein Einar Bolstad - Pensjonist
Siv Kortén - Sotra vgs
Christian Bardoff-Lie - Laksevåg vgs
Johanne Knudsen - Slåtthaug vgs

Rogaland

Kristin Beate Auestad - Sandnes vgs
Ragnhild Fiskå Voll - Stavanger katedralskole
Anette Vigrestad - Vågen vgs
Torill Aursland - Kopervik vgs
Lise Lunde Nilsen - pensjonist
Jannik Krogh - St. Olav vgs
Helge Kristoffersen - Høyland ungdomsskole

Sentralstyret

Gro Elisabeth Paulsen - politisk leder
Morten Trudeng - Asker vgs
Geir-Åge Svenning - Kvaløya vgs
Rita Helgesen - Mysen vgs
Vemund Venn - Charlottenlund vgs
Linda Methi - Oslo handelsgymnasium
Live Langfald Nielsen - Skien vgs
Olav Myklebust - Volda vgs
Knut Hauge - Sentrum vgs

Hedmark

Anna Martha van Grieken - Jønsberg vgs
Alexandra Aga Schioldborg - Elverum vgs
Gunhild Enemo - Ringsaker vgs

Oppland

Ellen Johanne N. Fodnestøl - Gjøvik vgs
Silje Moen - Gjøvik vgs
Ane Kristin Rogstad - Raufoss vgs

Buskerud

Elisabeth Lea - Vestfossen ungdomsskole
Helle Christin Nyhuus - Drammen vgs
Ola Sørensen - Drammen vgs

Telemark

Bjørn Jon Fjeld - Hjalmar Johansen vgs
Ingerlise Warholm - Skien vgs

Akershus

Siv Paus Brovold - Frogn vgs.
Sidsel Schøyen - Torstad ungdomsskole
Håkon Andersen - Ås vgs
Terje Olav Almenning - Jessheim vgs
Anette D.S. Dahl - Nesbru vgs
Kristin Enger - Bleiker vgs
Jahn Erik Johnsen - Nannestad vgs
Marit G. Dalen - Asker vgs
Veronika Sund - Lillestrøm vgs

Oslo

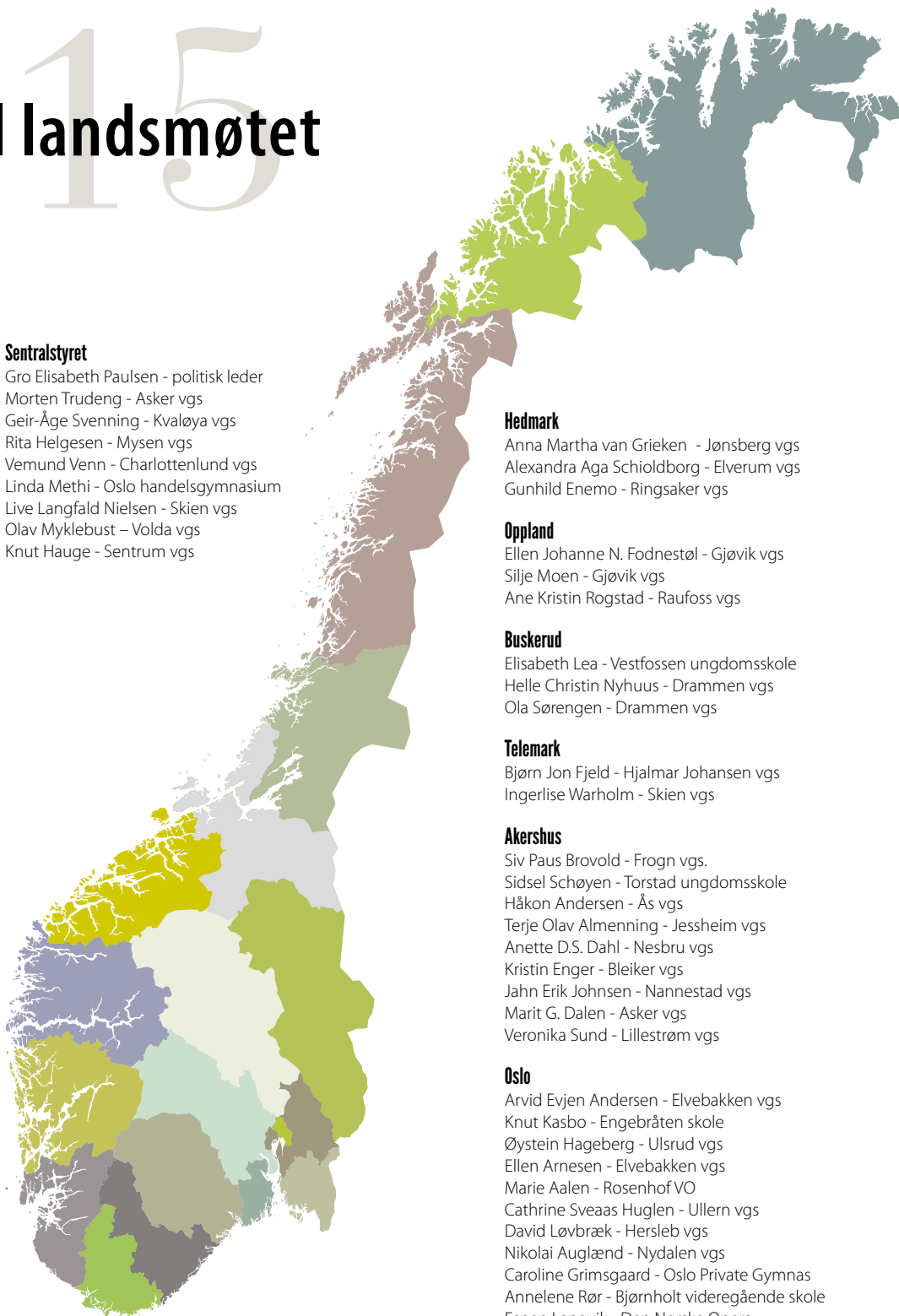
Arvid Evjen Andersen - Elvebakken vgs
Knut Kasbo - Engebråten skole
Øystein Hageberg - Ulsrud vgs
Ellen Arnesen - Elvebakken vgs
Marie Aalen - Rosenhof VO
Cathrine Sveaas Huglen - Ullern vgs
David Løvbræk - Hersleb vgs
Nikolai Auglænd - Nydalen vgs
Caroline Grimsgaard - Oslo Private Gymnas
Annelene Rør - Bjørnholt videregående skole
Espen Langvik - Den Norske Opera

Bstfold

Gro Joanna Morthaugen - Frederik II vgs
Helene Fæste - Kirkeparken vgs
Harald Peter Stette - Frederik II vgs
Trine Lise Gresslås - Frederik II vgs

Vestfold

Henning Wold - Vestfold FK.
Claire B. J. Holiman - Sande vgs
Anja Graabræk Stensholt - Presterud ungdomsskole
Jan Fredrik Vogt - Sande vgs

Krever tiltak mot volden i skolen

Clemens Saers ble angrepet i klasserommet av en elev, som senere ble dømt til seks måneders fengsel av Oslo tingrett.

- Jeg er ikke ferdig med denne saken før jeg ser at det skjer en endring i Oslo-skolen og håndteringen av voldelige elever, sier Clemens Saers.

Tekst og foto Inger Johanne Rein

Det er nesten ett og et halvt år siden en elev tok kvelertak på ham i klasserommet på Oslo handelsgymnasium. I august falt dommen i Oslo tingrett, og eleven fikk 6 måneders fengsel. Saers er fortsatt arbeidsufør, han er sakte på bedringens vei, men han er opprørt over aktørene i prosessen han har vært gjennom. En ting er de fysiske og psykiske skadene han fikk etter voldshendelsen, men han er skuffet over at han ikke har blitt møtt med mer empati og støtte fra flere av dem han opplever burde vært hans støttespillere.

Overfalt i klasserommet

Men la oss først gå tilbake til 15. mai 2014. Det er en onsdag i midten av mai, rett etter storefri. Lektor Clemens Saers er godt i gang med undervisningen i en liten klasse bestående av tre elever ved Oslo handelsgymnasium idet det banker på døren. En elev ved skolen, som har tre andre med seg, vil inn i klasserommet til en elev som skylder han penger. Dette ville ikke Saers tillate, både fordi det var midt i undervisningen og for å beskytte elevene sine.

- Jeg oppfattet ham som mørk i blikket, og ville ikke tillate ham å komme inn til elever jeg hadde ansvar for. Jeg prøvde å skyve ham ut døra, men før jeg rakk å lukke den, gikk han til angrep på meg, forteller Saers.

Eleven tok en hånd over strupen på Saers ved å presse fingrene inn på hver side av strupehodet. Han klemte rundt strupehodet, trakk det ut og vred.

- Jeg hørte et knepp fra strupen, og han holdt så hardt og så lenge at jeg mistet bevisstheten, sier han.

Reddet av en elev

Elevene inne i klasserommet oppfattet også den farlige situasjonen, og en somalisk jente grep inn ved å hive en kost på eleven som angrep, og fikk ham på den måten til å slippe taket.

- Hun reddet livet mitt med sin inngripen, forteller han. Saers er dypt imponert over den unge somaliske jenta, som han kjente som beskjeden og forsiktig.

Trusler mot rektor – og billettkontrollører

Rett etter hendelsen, er eleven inne på rektors kontor, hvor han framsetter en rekke trusler idet det blir snakk om utvisning fra skolen. «Det er lett å finne ut hvor du bor. Hvis jeg var deg, ville jeg tatt barna ut av skolen.» Disse truslene er også en del av tiltalen, sammen med en hendelse dagen etter, der han tar kvelertak og framsetter trusler mot flere kontrollører i en billettkontroll. Også her truer han med å drepe dem og deres familier. Oslo tingrett finner at begge disse hendelsene gir grunnlag for fengselsstraff.

Sprikende vitneforklaringer

Eleven som ble tiltalt for dette overfallet og to andre tilfeller av trusler, hadde noen elever fra Oslo handelsgymnasium som vitnet i retten på at det var læreren som tok kvelertak på ham. Retten oppfattet disse vitneforklaringene som oppkonstruerte.

Retten la derimot vekt på at vitneutsagn fra to jenter, som var inne i klasserommet, støtter Saers forklaring. Det samme gjorde de dokumenterte skadene på strupehodet, og uttalelser fra sakkyndige om posttraumatisk stresslidelse som følge av hendelsen.

- Jeg var spent på om jentene som også var til stede kom til å tørre å vitne i retten. Han mener å vite at de ble prøvd truet til å endre historien sin.

Hadde disse jentene ikke vitnet, så frykter han at eleven som angrep ham kunne gått fri.

Skuffet over Utdanningsetaten

Han er glad over å bli trodd i retten, men føler seg slett ikke ferdig med saken. Han har henvendt seg flere ganger til Utdanningsetaten og etterlyst tiltak i Osloskolen, blant annet: - Vil utdanningsdirektøren legge til rette for at det blir gitt et tilbud til elever med utagerende og farlig atferd, slik at de ikke går i vanlige klasser?

- Vil utdanningsdirektøren sørge for at ansatte ved berørte skoler til enhver tid blir informert

Clemens Saers sliter med ettervirkningene av å ha blitt utsatt for vold av en elev.

om elever som har skadet eller kan komme til å skade medelever og/eller lærere?

Utdanningsetaten svarer i brev til ham at dette er komplekse spørsmål, og at hvert enkelt tilfelle må behandles for seg. Det er ingen spesiell prosedyre for intern informasjon til ansatte om særlig utagerende elever. – Vi vil imidlertid se nærmere på om skolene bør ta inn denne tematikken i sin beredskapsplan, skriver de i et svarbrev i mai 2015.

Han synes ikke dette er en tilfredsstillende respons fra Utdanningsetaten, og selv etter å ha hatt et møte med direktøren, synes han fremdeles ikke han har fått noen fullgode svar på hvordan Utdanningsetaten skal møte utfordringen med vold i Oslo-skolen. – Jeg har posttraumatisk stresslidelse, redusert stemmekapasitet, smerter i strupehodet og jeg går ukentlig til behandling hos logoped og osteopat – det siste må jeg betale av egen lomme. Slik jeg har opplevd dette,

konkluderer jeg med at arbeidsgiver kun er en som gir arbeid, ikke noe mer, sier han.

Vanskelig å få hjelp

Eleven fikk advokathjelp. Dette var ikke like enkelt for Saers.

– Jeg meldte meg ut av Utdanningsforbundet vinteren 2014, og hadde ikke rukket å melde meg over til Norsk Lektorlag da dette skjedde. Siden hendelsen skjedde før innmelding, er han dermed avskåret fra bistand.

– Jeg vet at jeg ikke var medlem da dette skjedde, sier han, men poengterer at dette er en så spesiell sak – og så alvorlig – at han er forbauset over at ikke Lektorlaget stilte opp når han ba om en samtale i forkant av rettssaken med en av deres jurister.

Burde bli informert

– Hvis man vet at det er en elev på skolen som er farlig, har ikke da både lærere og elever en rett til å bli informert om dette? spør Saers.

Han ser på dette som en systemfeil i skolen.

– Når vi har en skolepolitikk der alle skal inn i videregående opplæring, uansett hvilket nivå de er på. Da får vi mange elever som ikke henger med i undervisningen, og som blir frustrerte – og dette vil gå ut over noen. Skolen skal ikke være en frisone der alt er lov, og hvor alt skal feies under teppet for den gode sak – å få alle elever gjennom skolen, sier han.

Saers mener løsningen kan være å gi disse elevene, som er svake faglig og som er utagerende, et eget tilbud, en egen avdeling. Saers er oppgitt over at han ble møtt med at hvis han bare hadde vist eleven respekt da han sto utenfor døra, eller gått inn i en samtale med han, så hadde ikke dette skjedd.

– Vi kan ikke ha en skole som tåler trusler og vold annerledes enn samfunnet utenfor. Vi skal ikke godta trusler fra elever, og vi skal ha nulltoleranse for vold både mot medelever og lærere, sier han.

Vold og trusler i skolen

Utdanningsetaten i Oslo har god oversikt over trusler og vold som er rapportert i egne skoler. På landsbasis viser tall at 7,5 prosent av alle yrkesaktive har blitt utsatt for vold eller trusler om vold i løpet av det siste året.

Voldsepisoder og trusler om vold rammer 800 lærere i Oslo-skolen årlig, men man regner med at det er store mørketall. Over halvparten av de rapporterte tilfellene skjer på spesialskoler eller på grunnskoler med by-omfattende spesialgrupper. Hendelser i videregående skoler er langt sjeldnere, og her er det trusler som er den mest vanlige foreteelsen.

Fra KS blir det opplyst at kommunene ikke rapporterer inn denne typen statistikk. Utdanningsdirektoratet opplyser at de ikke har nasjonale tall på utbredelse av trusler og vold mot lærere.

– Dette er et av flere viktige tema hvor det kan være interessant med nasjonale tall og oversikter. Når vi samler inn informasjon og data, må vi alltid vurdere den belastningen vi pålegger skoler og skoleeiere opp mot den konkrete nytteverdien av nasjonal statistikk. Så langt har vi ikke samlet inn data om vold og trusler mot lærere, sier Kjetil Digre, avdelingsdirektør for statistikk i Utdanningsdirektoratet.

203 000 yrkesaktive i Norge har det siste året vært utsatt for vold eller trusler om vold. Fra dette gjennomsnittet på 7,5 prosent ser vi at grunnskolelærere er mer utsatt (12 prosent), lektorer noe mindre (5 prosent).

– Dette er alvorlig – både for samfunnet og for dem som rammes, sier Gro Elisabeth Paulsen, som frykter det kan være store mørketall. Vi har tradisjon i skolen for å se på alle saker der elever er involvert som et internt, pedagogisk anliggende, og at vold og trusler blir bagatellisert som en normal del av lærerjobben. Skoleeierne er klar over forpliktelsene i Opplæringsloven, mens Arbeidsmiljøloven får lavere prioritet i skolen, sier Gro Elisabeth Paulsen i en kommentar.

Foto: iStock

Oversikt over typer voldshendelser i Oslo-skolen 2012-2014

Type voldshendelse	Videregående skoler 2012	Videregående skoler 2013	Videregående skoler 2014
Slag	11	6	1
Spark	2	6	1
Trussel	21	11	4
Bitt	0	1	0
Kloring/lugging	0	2	0
Kvelning	2	0	1
Slag m/bruk av gjenstand	0	0	1
Annet	9	11	2

Oversikt over hendelser mot ansatte i Oslo-skolen delt på skoleslag 2009-2014

SKOLESLAG	Ant. hendelser 2014	Ant. hendelser 2013	Ant. hendelser 2012	Ant. hendelser 2011	Ant. hendelser 2010	Ant. hendelser 2009
Spesialskoler grunnskole	264	147	242	197	146	127
Grunnskoler m/by-omfattende spesialgrupper	245	292	235	301	371	398
Ordinære grunnskoler	284	322	247	307	235	209
Videregående skoler	8	26	30	19	10	13
Spesialskoler (VGS), voksenopplæringssentrene Andre skoler og PP-tjenesten	1	1	2	0	0	2
Totalt	802	788	756	824	762	749

Tilbakeverkande kraft

Norsk Lektorlag var den einaste av organisasjonane som meinte at kompetansekravet for å undervise skulle ha tilbakeverkande kraft. Ikkje alle lærarar er glad over å måtte etterutdanne seg i fag dei har undervist i over fleire år.

Tekst Inger Johanne Rein

– Ein bør ikkje gjere dette til eit stort problem. Kravet om etterutdanning gjeld lærarar som har undervist i fag dei manglar fordjuping i. Mange har realkompetanse i faget, og då er det ikkje mykje arbeid som skal til for å formalisere denne kompetansen og syne kva ein faktisk kan. Dei som har svak realkompetanse og likevel vert sett til å undervise i faget, kan ikkje meine at dei skal halde fram i 20-25 år? Dei som nå får sjansen til meir utdanning, får mykje betre kår enn dei som har skaffa seg fordjuping i fag som studentar og sit med store studielån. Eg vart overraska over at nokre lærar ser det som ei forulemping at dei blir bedne om å ta meir utdanning. Dette er ei god utvikling av den norske skolen, då bør vi passe oss for å gå i sutregrofta, seier Gro Elisabeth Paulsen. Ho ser sjølv sagt at desse krava kan gje nokre ein del praktiske problem, men meiner det er viktig at lærarane ser at dette er ei god utvikling for skulen. At lærarar aukar kompetansen i fag dei skal undervise i, vil gagne alle på lang sikt, ikkje minst lærarane sjølve.

2012: Nye krav til nye lærarar

Det er tre år sidan Stortinget vedtok at lærarar skal ha relevant kompetanse i faga dei skal undervise i, men den gongen skulle kravet berre gjelde dei som var fast tilsette og ferdig utdanna 1. januar 2014 eller seinare. I kravet låg det at lærarar på barneskulen og ungdomsskulen måtte ha høvesvis 30 og 60 studiepoeng for å undervise i norsk, samisk, norsk teiknspråk, engelsk og matematikk. Lærarar som skal undervise i fag i den vidaregåande skulen, må ha 60 studiepoeng som er relevant for det aktuelle faget.

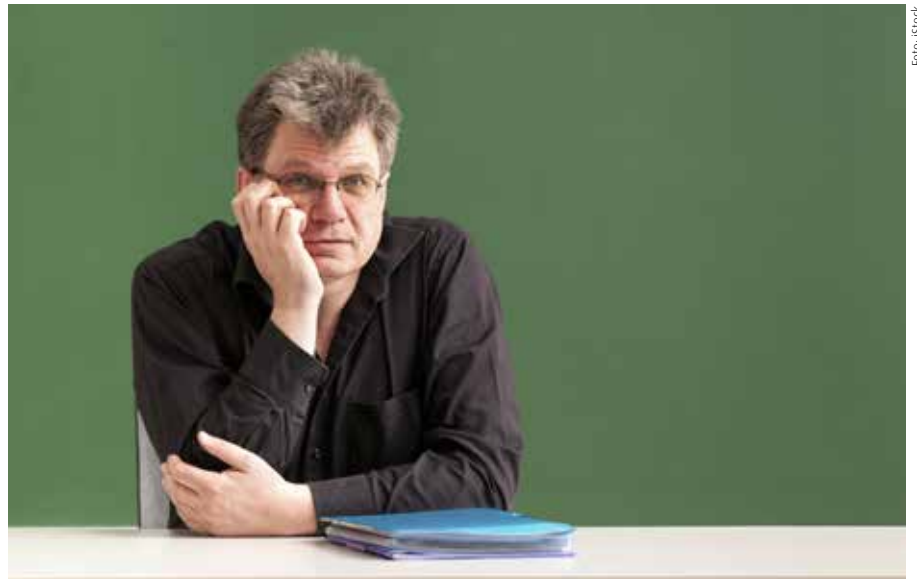

Foto: iStock

Kravet om etterutdanning gjeld lærarar som har undervist i fag dei manglar fordjuping i.

– Dette er ei god utvikling av den norske skolen, då bør vi lærarar passe oss for å gå i sutregrofta, seier Gro Elisabeth Paulsen.

2015: Same krav til alle lærarar

I vår kom det eit forslag frå regjeringa om å gje lova tilbakeverkande kraft. Dermed vil dei same kompetansekrava i basisfag gjelde alle fast tilsette lærarar, uansett når dei tok utdanning. Forslaget vart vedteke og er gjort gjeldande frå 1. august.

Vikarordning eller stipend

Det er lagt opp til at dei lærarane dette gjeld, skal kunne ta vidareutdanning gjennom ei vikarordning dei får frigjort tid til å ta studiepoenga dei manglar. Eit anna alternativ er ei stipendordning der det er fleksibelt om ein vil ta ulønna permisjon for å studere, eller studere på toppen av stillinga.

Ti års frist

Skuleeigar har høve til å fråvike kravet om relevant kompetanse i undervisningsfag dersom skulen ikkje har nok kvalifisert undervisningspersonale i faget – men berre fram til 2025. Norsk Lektorlag har vore kritisk til den lange unnataksperioden, og tok til orde for at dei nye krava til kompetanse burde gjelde for all undervisning i skolen med verknad frå 2017.

– Aukande krav til kompetanse vart varsla allereie for 10 år sidan, og nå kan skuleeigarane i endå 10 år vike frå krava. Alle har hatt god tid til å førebu seg på dette. Dei seksåringane som starta i 1. klasse i haust, vil vere ferdige med heile grunnskuleløpet sitt før alle skuleeigarar har fått dette på plass. Eg tykkjer dette har gått for seint, seier Gro Elisabeth Paulsen.

PÆDAGOGIKUM I DANMARK – kvalitetssikring og udviklingskatalysator

«Fra 19. august 1908 at regne kan ingen blive ansat som fast Lærer eller Lærerinde ved Statens højere Almenskoler (gymnasier), uden at han (hun) forud har underkastet sig en prøve i Pædagogik og Undervisningsfærdighed».

Av Eva Pilgaard Haue

Dette er § 1 i Den kgl. Forordning af 6. juli 1905. Hermed blev der indført et kursus i pædagogikum, der bestod af undervisning i teoretisk pædagogikum og et praktisk kursus under en ”kvalificeret faglærers” vejledning, begge dele skulle afsluttes med en prøve. Det oprindelige kursus havde et omfang på et semester. Lige siden har der eksisteret et krav om gennemført pædagogikum som forudsætning for at måtte undervise i de gymnasiale uddannelser, ligesom hovedstrukturen i pædagogikum siden har været som fastlagt i forordningen af 1905.

Den nuværende ordning fra 2009

Det overordnede formål med pædagogikum er at give nyansatte lærere en solid pædagogisk baggrund for at kunne undervise i de gymnasiale uddannelser. Samtidig skal pædagogikum bidrage til, at læreren aktivt kan indgå i udviklingen af de gymnasiale skoleformer og disses samspil med det omgivende samfund. Pædagogikum er tilrettelagt som en etårig uddannelse og består af praktisk og teoretisk pædagogikum samt af undervisning i pædagogikumkandidatens egne klasser, hver del udgør 20 ECTS-points. Praktisk pædagogikum foregår normalt på kandidatens egen skole, mens teoretisk pædagogikum gennemføres ved et universitet. Pædagogikum skal som udgangs-

punkt gennemføres inden for ansættelsens første år. Kandidaten tildeles undervisningskompetence, når pædagogikum er bestået, og fortsat ansættelse som gymnasielærer er betinget af, at kandidaten består både praktisk og teoretisk pædagogikum.

Praktisk pædagogikum

Kandidatens ansættelsesskole har ansvaret for tilrettelæggelsen af praktisk pædagogikum. Kandidaten tildeles en kursusleder, som har det overordnede ansvar for forløbet, herunder at sikre, at kandidaten kommer igennem de krævede elementer i praktisk pædagogikum, men også sikre en løbende sammenhæng mellem teori og praksis. Herudover får kandidaten tildelt vejledere i sine fag, og kandidaten underviser under vejledning i vejledernes klasser. Ministeriet udpeger en ekstern tilsynsførende i kandidatens fag. Den tilsynsførende skal ved tre besøg med overværelse af timer og efterfølgende konferencer med kandidaten, kursusleder og vejlederne dels sikre, at pædagogikum er tilrettelagt lovmedholdeligt og hensigtsmæssigt for kandidaten og dels afgøre, om kandidaten består praktisk pædagogikum. Der er stor respekt om tilsynsførende og evalueringer viser, at både kandidater og skoler opfatter dem som garant for, at tingene går ordentligt til, og at der er et ensartet nationalt niveau i bedømmelsen.

Eva Pilgaard Haue er tidligere gymnasielærer og chefkonsulent i Undervisningsministeriet.

Teoretisk pædagogikum

Teoretisk pædagogikum skal give pædagogikumkandidaten forudsætninger for reflekteret at kunne planlægge, gennemføre og evaluere gymnasial undervisning i egne fag og i samspil med andre fag. Samtidig skal teoretisk pædagogikum give pædagogikumkandidaten forudsætninger for at kunne bidrage til udviklingen af ansættelsesskolens uddannelser og profil. Fokuspunkterne i teoretisk pædagogikum er primært almen didaktik og pædagogik og fagdidaktik. Undervisningen varetages af et universitet i form af internatskurser og månedlige workshops. Undervisningen afsluttes med en ekstern skriftlig prøve, hvor kandidaterne skal reflektere over et selvvalgt undervisningsforløb ud fra et givet emne.

Skoleledelse og pædagogikum

Leder- og lærerforeningerne på det gymnasiale område er generelt meget positive over for eksistensen af pædagogikum, de opfatter pædagogikum som en forudsætning for at sikre en undervisning af høj kvalitet i de gymnasiale uddannelser. Spørgsmålet i Danmark har derfor aldrig været om, men alene hvordan pædagogikum skulle indrettes og struktureres.

Den nuværende pædagogikumordning blev evalueret af Danmarks Evalueringsinstitut i 2013. Overordnet viste evalueringen, at der blandt rektorerne og på skolerne bredt set var en generel accept af den eksisterende pædagogikumordning. Opfattelsen er, at den er velfungerende og giver lærerne et solidt grundlag for at kunne undervise i de gymnasiale uddannelser samtidig med, at den giver skolen et pædagogisk løft.

På trods af den positive holdning til pædagogikum er der også enkelte problemer. Bestemmelsen om, at pædagogikum skal gennemføres i ansættelsen første år, er mange rektorer ikke helt tilfredse med. De vil gerne se de nye lærere lidt an, inden de fastansætter dem og sender dem i pædagogikum. Mange lærere bliver derfor årsvikarer i nogle år, inden de kommer i pædagogikum, hvilket jo slet ikke er tanken med ordningen. For fokus skal naturligvis være, at eleverne skal have en så god undervisning som muligt. Derfor skal pædagogikum gennemføres hurtigst muligt.

Et andet problem er, at gymnasieskoler uden for universitetsbyerne oplever, at mange nyuddannede kandidater flytter tilbage til skoler i universitetsbyerne efter endt pædagogikum. Det er et reelt problem, fordi der kommer en stor lærerudskiftning på "udkantsskolerne" og manglende kontinuitet både for skolen og for eleverne. Men det er ikke nødvendigvis et økonomisk problem, for i princippet er pædagogikumordningen i Danmark fuld finansieret, dvs. staten kompenserer skolerne for udgifterne til den enkelte pædagogikumkandidat. Løsningen er ikke at stavnsbinde lærerne, den eneste mulighed er, at man som skole gør sig så attraktiv som muligt!

Danmark: Pædagogikum skal som udgangspunkt gennemføres inden for ansættelsens første år, men mange rektorer vil gerne se de nye lærere lidt an, inden de fastansætter dem og sender dem i pædagogikum.

Kvalitetsforbedring

Evalueringen fra 2013 peger på områder, hvor kvaliteten af pædagogikum kan styrkes. Det drejer sig bl.a. om manglende sammenhæng mellem pædagogikums teoretiske og praktiske dele, og at vejledningen på skolerne ikke altid fungerer optimalt, f.eks. efterlyses større progression i vejledningen i praktisk pædagogikum. I forhold til undervisningen i teoretisk pædagogikum ønsker man, at der i

højere grad bliver inddraget praksiseksempler i undervisningen, ligesom man efterlyser større sammenhæng mellem kurserne på teoretisk pædagogikum.

Gymnasieskolernes Lærerforening (GL) udarbejdede i 2011 en pædagogikumundersøgelse, som viste, at mange pædagogikumkandidater var kritiske over for teoretisk pædagogikum, mest med undervisningen og i mindre grad med relevansen af teoretisk

Foto: Stock

Gymnasieskoler uden for universitetsbyerne oplever at mange nyuddannede kandidater flytter tilbage til skoler i universitetsbyerne efter endt pædagogikum.

pædagogikum. Evalueringen fik ikke GL til at overveje, om pædagogisk og didaktisk teori fortsat skulle indgå i gymnasielærernes uddannelse, i stedet havde man fokus på, at undervisningen i teoretisk pædagogikum burde tilrettelægges med fokus på anvendelsen af didaktisk og pædagogisk teori for derved at højne gymnasieundervisningens kvalitet.

Her er GL på linje med de andre aktører i pædagogikum, idet det af evalueringsinstituttets evaluering klart fremgår, at skoleaktørerne ikke problematiserer behovet for teoretisk viden som sådan, og at f.eks. 89 % af skolelederne mener, at teoretisk pædagogikum er relevant.

Kompetencekrav

I pædagogikumbekendtgørelsen er indskrevet krav til lærernes faglige kompetence. For at kunne blive fastansat til at kunne undervise i de gymnasiale uddannelser kræves en kandidatexamen bestået ved et universitet i ét eller flere fag i de gymnasiale uddannelser. Normalt er man kandidat i to fag, hovedfaget

er på 180 ECTS-point og tilvalgsfaget på 120 ECTS-point. Herudover er der også krav til indholdet af ens eksamen, den skal leve op til specifikke faglige indholdskrav, for at sikre, at kandidaternes faglige baggrund er relevant i forhold til den gymnasiale undervisning. I bekendtgørelsen er der indskrevet enkelte undtagelser for kravet om en kandidatexamen, der drejer sig om særlige erhvervsrettede fag, men der er samtidig indskrevet, at lærere i disse fag skal have kandidatniveau, hvor dele af niveauet kan være opnået gennem fagligt relevant arbejde og videreuddannelse og, at det faglige niveau i det enkelte fag skal svare til et uddannelsesforløb på mindst 90 ECTS-point.

Folkeskolelærere i Danmark uddannes på professionshøjskoler og uddannelsen har ikke nogen sammenhæng med universitetsuddannelserne. Læreruddannelsen har været genstand for megen politisk opmærksomhed, men diskussionen er alene foregået inden for rammerne af professionsuddannelsen, dvs. hvordan skulle uddannelsen skrues bedst sammen inden for de givne rammer, hvori-

mod diskussionen ikke er gået på at sprænge rammerne og placere læreruddannelsen på universiteterne.

I de senere år har man grundet mangel på lærere i enkelte fag i de gymnasiale uddannelser overvejet, om man kunne opkvalificere folkeskolelærere til gymnasielærere. Der blev nedsat et udvalg, som konkluderede, at den fagfaglige del af læreruddannelsen var så beskeden, at der skulle to års supplerende universitetsstudier til for at sikre et tilstrækkeligt fagligt niveau i blot ét af lærerens fag. Der er ganske få, der er gået den vej, og det bliver aldrig en hovedvej.

Afslutning

I Danmark er der en generel opfattelse af, at pædagogikum bidrager til udviklingen af undervisningen på de enkelte skoler. I den forbindelse har teoretisk pædagogikum kvalificeret den pædagogiske og didaktiske debat på skolerne, men det kan den naturligvis kun gøre, hvis den stedse opfattes som tidsvarende og relevant. Det er en udfordring, som skal tages alvorligt.

CAND. SMILE.

LØSE TRÅDER

Han ante ikke hvordan han hadde havnet der han nå var i livet, men han mistenkte rulletrappene.

Kjære dagbok. Det viste seg at hele det 20 minutter lange foredraget dreide seg om hvordan en ikke får PowerPoint til å virke. Alle de andre som heller ikke fikk det til, strømmet til for å hjelpe. Så der satt jeg. Jeg var en besøkende fra en annen planet, strandet i en fremmed verden. Men det gikk tydeligvis an å danse til denne musikken også.

Det er i situasjoner som denne jeg tenker på at jeg har mange løse tråder liggende, kjære dagbok. Små biter av verden som jeg enda ikke helt vet hvordan henger sammen.

Noen ting fremstår som ganske klare. Som at det er mange av dem som er veldig opptatt av mindfulness og flow, som er de samme som står i kø i bil i rushtiden. Og at det å rette et kamera mot en fjellside og starte direktesending, fortsatt er den beste form for rassikring. Det synes også ganske klart at landeveien ikke er stedet å erklære blokkuavhengighet mellom høyre- og venstresiden. Og at blinklyset ikke ble funnet opp i denne byen.

Mannen på tv hoppet opp og ned og snakket entusiastisk om det store smellet. Jeg kom på at jeg hadde glemt å underskrive skademeldingen.

Andre ting er bare bruddstykker. Han drømte om å flytte på landet, kjøpe gård og traktor og dyrke sitt eget otium. Hun pakket inn gaven, la den under treet, og angret på at hun hadde pakket den opp. Han kom tilbake etter ulykken, og ville vise bedriften fingeren.

Det er sånn det er. Bare løse tråder. Og jeg som likte håndarbeid.

Egentlig er jeg ganske optimist på teknologiens vegne. Jeg hadde for eksempel virkelig tro på at Internett var kommet for å bli. Helt til jeg måtte starte om modemmet enda en gang.

Stolens evolusjon - og dens eneste naturlige fiende

kagh

Han telte på knappene, og innså at han nok hadde kneppet feil. Folk syntes hun hadde glimt i øyet, hun syntes det var en tørr kon-taktlinse. Han ropte alt han kunne inn i mikrofonen. Det tok ikke så lang tid. Det var siste kamp, og han var speakeren i kista.

Jeg vurderte en stund på om jeg skulle gå frem og stille meg i rekken av dem som konkluderte med at dette ikke virket. Et slags sympatiskifte av perspektiv fra vi som ser på versus den som ikke får det til, til vi som

ikke får det til versus teknikken. Men nei, kjære dagbok. Man bør passe seg for å dra for mye i løse tråder, for ett sted går genseren.

De klappet enda mer da han endelig var ferdig. Han la på litt for gamle kjente, men det innså de ikke før de fikk regningen.

Jeg ble liggende hele natta og tenke på espresso.

KNUT MOT HAVET

40 år i skulen: Frå open tilbakemeldingskultur til anonym evaluering

– Skulen bør vere ei motkraft til ein kultur av netttroll og anonyme ytringar på nett. Dette rimar dårleg med anonyme tilbakemeldingar til lærarar, seier Karin Jansen, mangeårig lektor ved Gjøvik vidaregåande skule.

Tekst: Inger Johanne Rein

Ho meiner at dersom ein lærer opp unge vaksne i at det er greitt og ønskeleg med anonym evaluering, så kan ein i verste fall vere med på å legitimere nettmobbing.

Lang fartstid

Karin Jansen har stått bak kateteret sidan 1976, og pensjonerte seg i 2012. Ho har likevel vore eit hyppig syn på Gjøvik vidaregåande skule, sidan ho stadig tek på seg vikaroppdrag i norsk.

Med snart 40 års fartstid som lektor, har ho vore vitne til utviklinga av ein evalueringskultur og ei uheldig forskuing av maktbalansen mellom lærar og elevlar i klasserommet. Også

utanfor klasserommet har det skjedd store endringar i skulekvardagen.

– Det har blitt så mykje meir juss. Elevar og foreldre er meir og meir opptekne av kva rettar dei har, og fleire går slett ikkje av vegen for å dra inn advokat, seier ho.

Gapestokk

– I dei første åra med evaluering fortøna det seg nærast som ein gapestokk. Det var forventa at læraren skulle blottstille seg framføre klassen med søylediagrammet sitt som viste sterke og svake sider. Og deretter skulle klassen avgjere på kva måte læraren skulle forbedre seg. For mange var

dette ei svært uverdig oppleving, fortel ho.

– Vi skal lære opp elevane i demokratiske verdiar. Då blir det underleg å legge opp til at anonyme tilbakemeldingar er det same som å vere ærleg, seier ho.

Starta i 2007

Det var Ungdommens Fylkesting i Oppland som i 2007 argumenterte sterkt overfor fylkespolitikarane for at lærarvurderinga måtte vere anonym for at det skulle vere vits i. Elles kunne eleven frykte å bli «tatt» av lærarane etterpå i form av lågare karakterar og merknader. Dette skjedde ikkje berre i Oppland, samstundes var det likande pro-

sessar andre stader, mellom anna i Hordaland og Oslo. Ho er usikker på kva som gjorde at ein i 2006 og 2007 starta med anonyme lærerevalueringar fleire stader i landet.

– Eg trur det var eit behov frå arbeidsgjevar-sida som grodde fram over tid. Etter at vi fekk Opplæringslova og alle elevar – uansett nivå – fekk rett til tre års vidaregåande skule, vart vi lærarar pålagt tilpassa opplæring av kvar enkelt elev. Undervisninga vart øydelagt av stadige evalueringar i tillegg til elevsamtalar i alle fag, kvar termin, med og utan foreldre. Og dette fall saman med ei tid då arkitektane og skuleeigarane vart sameina i at vegglause skular var løysinga for framtida.

– Når PISA-resultata ikkje var så gode som ein ønskte, og fråfallet i vidaregåande skule var stort, vart det viktig å finne ein sydebukk – og då vende ein seg mot lærarane, trur ho.

Har alltid evaluert

– Vi evaluerte jo undervisninga vår før også. «Ros og ris til Jansen», kalla eg det i mine klasser. Då fekk eg tilbakemeldingar frå elevane på kva som var bra og dårleg med timane og undervisninga. Og ja, dei var ærlege, og la lite mellom, seier ho.

Ho er oppteken av at dei gode lærarane alltid er i dialog med elevane.

– Ein time kan vere planlagt i ei retning, men så spør dei om noko som gjer at timen leiar i andre retningar, og her ligg kjernekompetansen til ein god lærar – i skjeringa mellom profesjon og improvisasjon, fortel ho.

Også positivt

Karin Jansen er ikkje einsidig negativ til undervisningsevaluering, og ser at det har kome noko positivt ut av det dei siste åra.

– Vi har blir tvungne til å tenke meir konkret og bevisst på eigen yrkespraksis. Kvifor løyer eg dette på ein slik måte, og kva er årsaka når noko fungerer annleis enn eg forventa? Det har nok vore med på å bevisstgjere profesjonen, seier ho. Det som ergrar henne er at dette skjedde med pisk, når dei heller burde bydd på gulrot.

– Det har aldri vore slik at vi er mot kompetanseheving. Vi lektorane er endringsvillige, men vi er så autonome at vi motset oss prosessar og prosjekt som ikkje er grunna i fag og som ikkje er kunnskapsbaserte. Evaluer gjerne undervisninga mi, men eg har meir tru på å bli evaluert av ein leiar eller ein kollega enn ein elev, seier Jansen.

Karin Jansen har ingenting mot undervisningsevaluering, men har meir tru på evalueringar fra kollegaer og leiarar enn frå elevar.

Vil heve innestemmen

Aftenposten lanserte i vår en kronikk-konkurranse: «Hvordan kan norsk skole bli bedre?». De ønsket i denne omgang å løfte lærerstemmene. I oktober ble de tre vinnertekstene publisert.

- Nå i første omgang ønsket vi først og fremst å utfordre lærerne, men vi kommer i neste runde til å lage en egen konkurranse for elever på ungdomsskole og videregående. Og så er planen at rektorer og skoleledere inviteres i en tredje konkurranse i løpet av vinteren. Da vil vi få belyst mange sider ved den norske skolen.

Flere problemer enn løsninger

I 94 innsendte bidrag – er det mulig å se noen tendenser?

- Mange er opptatt av at lærerne må få mer innflytelse, forteller debattredaktør i Aftenposten, Erik Tornes.
- Generelt kan det sies at flere er bedre på å peke på problemer enn å finne gode løsninger. Vi skulle nok ønske at enda flere var konstruktive, slik vi konkret ba om da vi spurte: «Hvordan kan den norske skolen bli bedre?» sier han.

Ønsker fritt ordskifte om skolen

- Debatten rundt Haugerud skole i vår understreket at det er viktig å stimulere til et fritt ordskifte der lærere kan representere bare seg selv – ikke skolen eller arbeidsgiver. Lektorlagets undersøkelse og ellers den øvrige debatten om yringsfrihetens kår i Norge har gjort at vi en stund har tenkt på muligheten for en slik konkurranse, og nå mente vi at timingen var god, forteller debattredaktør i Aftenposten, Erik Tornes.

Eleven trenger gode eksempler

Tornes har selv reist rundt på skoler i Oslo for å invitere elever til å delta i debatter, og vet hvor viktig det kan være at lærere går foran som gode eksempler på at deltagelse i den offentlige debatten er både viktig og effektivt.

- Mange elever tror de ikke blir hørt, og her har også lærerne et ansvar for å vise at jo, de kan bli hørt og lyttet til, sier han.

1. plass:

Marianne Glesaaen, lærer, Løten ungdomsskole

Hvis man ønsker at norsk skole skal bli bedre, må lærerne få tiden og tilliten tilbake

M74, M87, L97, LK06. Dette høres ut som navn på hemmelige organisasjoner, motorveier eller fly. Det er det ikke. Dette er læreplanene jeg har opplevd i løpet av mine 32 år som lærer i ungdomsskolen.

Det er noe mystisk med læreplanene som daler ned over norsk skole hvert tiende år eller så. Noe man brukte mye ressurser og tid på å sette seg inn i, blir plutselig borte. Uten at noen noen gang forklarer hvorfor. Så kommer det andre emner, mål og arbeidsmåter, uten at noen noen gang forklarer hvorfor dette er bedre. En gang var for eksempel tverrfaglig arbeid det store. Så ble det borte. Ti år etter skal vi kurses i tverrfaglig arbeid, da er det blitt moderne igjen.

2. plass - Unni Helland, lærer, Fjell barneskole

Det er på tide å kvesse blyanten og ta tilbake lærerautoriteten

Men så skjedde det noe. Tyver snek seg inn i klasserommet. Først var de vanskelige å se. Skygger, liksom. Men så ble de tydeligere. «Hvem er dere?» spurte hun.

De vislet tilbake: «Vi er de store tidstyvene.» «Hva vil dere ha?» spurte hun. «Vent og se,» hveste de. «For vi kommer tilbake.» «Men jeg har ikke noe dere kan stjele», hvisket hun.

De hånlø. «Har du ikke? Vi tar. Mer og mer. Av det vi vil ha.» «Men hva vil dere ha? Vær så snill! Hva vil dere ha?» «Kontroll,» buldret de. «KONTROLL!» Hun kvesser blyanten. For de kom tilbake. Igjen og igjen. Med regler og krav, dokumenter og skjemaer, regneark og diagrammer. Marsj i takt!

3. plass:

Anelin Strømholm, lektor, Ringerike videregående skole

Hele skolesystemet må endres

Det som slår meg aller mest etter 20 år i videregående skole, er elevenes mangel på motivasjon og evne til å dvel ved faglige problemstillinger.

Ingen, selv ikke en dedikert lærer, kan tvinge noen til å lære hvis de ikke ønsker det selv. Noen trenger bare et ekstra puff bak, men jeg opplever stadig oftere at altfor mange elever så å si er umulig å motivere.

En del elever er ganske ivrige i utgangspunktet, men når de oppdager at kravene hos oss er høyere enn på ungdomsskolen og de kanskje ikke mestrer viktige ting i faget etter den første uken, gir de opp.

Svært mange elever strever med å gå i dybden og dvel ved vanskelige problemstillinger.

Dette er imidlertid ikke den største utfordringen, for å gå i dybden skal de jo lære på skolen, men hovedproblemet er at mange mister motivasjonen så tidlig at de ikke orker å prøve å jobbe.

Norsk Lektorlags spørreundersøkelse

Spørreundersøkelser gjennomført blant Lektorlagets medlemmer i undervisningsstillinger viser at litt under 33 prosent er redde for å kritisere forhold ved skolen i offentligheten av frykt for negative reaksjoner. 48 prosent er uenig i at de fritt kan uttale seg til journalister om hvordan de vurderer forhold ved sin skole. Kun 10 prosent er enig i at de fritt kan uttale seg til journalister om dette.

– Nå i slutten av oktober skal vi sende ut en ny spørreundersøkelse der vi blant annet skal spørre om vilkårene for ytringsfrihet blant våre medlemmer, sier kommunikasjonsrådgiver Wenche Bakkebråten Rasen.

Haugerud skoles 172 krav

Det var i mars 2015 at Haugerud skole brått var i alle medier. Lærerne ved denne skolen var pålagt å følge en 52 sider lang PowerPoint-presentasjon: «Standarder for den profesjonelle lærer på Haugerud skole». Flere uttalte seg sterkt kritisk til noen av de 172 kravene skolens ledelse forventer at lærerne skal oppfylle – blant annet: Du snakker aldri negativt om elever, foresatte, kolleger eller ledelse. Du kan være uenig innad, men utad står du fjellstøtt på det vi er enige om. Du forstår at vi jobber i et politisk system hvor vi har som oppgave å gjennomføre samfunnets bestilling. Vil du påvirke, gjør du det gjennom stemmeseddelen.

Pris for utestemmen

Anine Kierulf får Akademikerprisen 2015. Hun får prisen for sin forskning og sitt engasjement for ytringsfrihet og menneskerettigheter.

- Anine Kierulfs allsidighet, samfunnsengasjement og evne til formidling, samt hennes kritiske blikk på eget fagområde, akademia generelt og maktforhold i samfunnet, gjør henne til en verdig vinner av Akademikerprisen, sier juryleder Curt A. Lier.

Kierulf er utdannet cand. jur. fra Universitetet i Oslo, har en «Master of Laws» fra Northwestern University i Chicago, og i 2014 forsvarte hun doktoravhandlingen «Domstolenes rettighetsprøving av lover i Norge». Hun fikk sin advokatbevilling i 2003 og har vært rådgiver i ytringsfrihetsspørsmål for Europarådet, stipendiat ved Institutt for offentlig rett ved Universitetet i Oslo og gjesteforsker ved Northwestern University og University of Chicago.

- Jeg er helt overveldet. Det plutselig å verdsettes for det jeg har drevet med i årevis uten særlig akademisk oppmerksomhet, er utrolig hyggelig. Ytringsfrihetens grenser og begrunnelser er viktige for å forstå sentrale samfunnsdebatter, og vår statsforfatning vedgår oss alle, også utenom jubileumsåret. Det ville vært flott om prisen også kunne inspirere universitetsledelsen til å legge forholdene bedre til rette for forskningsformidling, sier Kierulf om å bli tildelt Akademikerprisen.

Akademikerprisen som består av en pengesum på 100.000 kroner og en skulptur av Nico Widerberg, deles ut på Akademikernes høstkonferanse på Grand Hotel i Oslo, 21. oktober 2015. Foto: Olav Torvund.

Som aktiv samfunnsdebattant bringer Kierulf faglighet og saklighet inn i krevende diskusjoner der holdninger og ytringer kan stå i konflikt med lovgivning og rettssikkerhet. Hun har også tatt til orde for at domstolenes makt ikke bare bør diskuteres i fagmiljøene, men bredt i den norske offentligheten, da deres avgjørelser er av stor betydning for fellesskapet.

UNGDOM, KOMPETANSE *og arbeidsmuligheter*

20 millioner unge mellom 16 og 29 år i OECD-landene er ikke i utdanning, og søker heller ikke jobb. Rapporten *Skills Outlook 2015* gir råd om hvordan en kan få disse ungdommene tilbake til skolen eller ut i arbeidslivet.

Tekst: Marit Kleppe Egge

2013 var 39 millioner unge voksne i OECD-landene verken i studier, i arbeid eller under opplæring. Tallene for 2014, som blir publisert i *Skills Outlook*, viser liten forbedring. Enda mer bekymringsverdig er det at om lag halvparten av disse unge, det vil si 20 millioner, verken går på skole eller leter etter jobb. Dermed faller de lett utenfor «radaren» til både utdanningsinstitusjoner og sosial- og arbeidskontorer.

Antallet unge i denne kategorien øker, også i Norge, og det er en gruppe som det kan bli svært krevende å få i arbeid i årene som kommer, sa direktør Andreas Schleicher i OECD da han presenterte rapporten i Kunnskapsdepartementet tidligere i år.

Norge skårer «midt på treet»

Skills Outlook 2015: Youth, Skills and Employability rangerer Norge og en rekke land etter hvordan utdanningssystemet ivaretar befolkningens kompetanse, og hvordan arbeidslivet nyttiggjør seg den.

Norge skårer midt på treet blant annet når det gjelder ungdoms ferdighetsnivå, hvordan studentene får mulighetene til å bruke ferdighetene sine i arbeidslivet og hvor godt ungdom er integrert i arbeidsmarkedet. Unge som verken er i opplæring, jobb eller utdanning, står imidlertid relativt langt unna

arbeidsmarkedet i Norge, sammenlignet med mange andre land, enten fordi en stor andel av disse er inaktive, eller fordi de har et lavt utdanningsnivå eller manglende ferdigheter.

Svake ferdigheter i lesing, skriving og regning

Det er et generelt problem i OECD-landene at mange unge mennesker går ut av utdanningssystemet uten å ha fått tilstrekkelig kompetanse til å finne en jobb. 10 prosent har dårlige lese- og skriveferdigheter, mens 14 prosent har dårlige regneferdigheter. Over 40 prosent av dem som dropper ut før de har avsluttet videregående, har dårlige lese-, skrive- og regneferdigheter. I tillegg har mange av dem som faller utenfor utdanningssystemet opparbeidet seg liten erfaring med arbeidslivet.

Også unge med solid kompetanse har, ifølge rapporten, problemer med å finne jobb. Det skyldes blant annet at mange bedrifter mener det er for dyrt å ansette unge uten erfaring fra arbeidsmarkedet. Unge mennesker har dobbelt så stor risiko for å være arbeidsledige som voksne. En annen utfordring unge støter på i arbeidslivet, er at de går lange perioder i midlertidige ansettelsesforhold. Samtidig er 12 prosent av dem som får jobb, overkvalifiserte for den jobben de gjør. Det betyr at en del av kompetansen deres forblir ubrukt, og

at arbeidsgiverne dermed ikke får fullt utbytte av å investere i disse unge arbeidstakerne.

Store kostnader

Skills Outlook viser at å ha unge utenfor utdanning og arbeidsliv har en høy pris. I tillegg til at det er en personlig tragedie for dem det gjelder, er dette en tapt investering for hvert enkelt land, fordi den kompetansen og de egenskapene som oppnås under utdanning, ikke blir tatt i bruk. I tillegg innebærer det tap av skatteinntekter og økte kostnader i form av høyere velferdsutgifter og sosial ustabilitet.

- Samfunnet går glipp av store ressurser hvis disse menneskene forblir utenfor arbeidslivet. For å opprettholde velferden i fremtiden er vi avhengige av at hver enkelt av oss får utnyttet potensialet vårt, sa kunnskapsminister Torbjørn Røe Isaksen da han mottok rapporten. Han understreket at regjeringen arbeider med å følge opp OECDs anbefalinger i *Skills Strategy Action Report*, og at partene i arbeidslivet vil bli invitert inn for å bidra til en nasjonal kompetansepolitisk strategi. Regjeringen har blant annet nedsatt et ekspertutvalg som skal utrede hvordan den livslange karriereveiledningen i Norge kan styrkes.

Mange anbefalinger

I en situasjon med forventet lav vekstrate i mange land er det sannsynlig at det i nærmeste framtid fortsatt vil være store utfordringer med unge voksne som faller utenfor arbeidsmarkedet. Rapporten kommer likevel med flere anbefalinger om hvordan en kan forbedre situasjon også på kort sikt. Her er de viktigste anbefalingene:

Sørge for at unge går ut av skolen med relevante kunnskaper.

Unge mennesker trenger mange forskjellige typer kunnskap, både kognitiv, sosial og emosjonell, for å kunne lykkes i livet generelt. Det anbefales å tilby barnehager/førskoler av høy kvalitet til alle barn, og sørge for at skolen tidlig identifiserer barn med spesielle problemer og sørger for at de får hjelp til å skaffe seg grunnleggende ferdigheter.

Hjelpe de som dropper ut av skolen med å få innpass på arbeidsmarkedet.

Pedagoger og arbeidsgivere kan samarbeide om å sørge for at ungdom får den kompetan-

sen det er bruk for, og på en slik måte at denne kompetansen blir tatt i bruk helt i starten av arbeidslivet deres. Arbeidsbasert opplæring kan integreres både i yrkesutdanning og i akademiske programmer i videregående skole.

Oppheve institusjonelle hindringer for ansettelse av unge.

Fordi mange unge starter sin yrkeskarriere med midlertidige kontrakter, er det viktig å sørge for at disse midlertidige jobbene fungerer som et springbrett til faste ansettelser/stabilt arbeid. Minstelønn, avgifter og sosialutgifter bør vurderes nøye og om nødvendig tilpasses, med det mål å redusere kostnadene for arbeidsgivere som ansetter unge med liten arbeidserfaring.

Identifisere og hjelpe unge som har falt utenfor, tilbake til systemet.

Et system med gjensidige forpliktelser mellom de unge og arbeids- og utdanningsinstitusjonene vil både kunne hjelpe og identifisere unge som faller utenfor. For å motta trygd skal det kunne kreves av de unge at de registreres i

en sosial institusjon eller offentlig arbeidsetat, eller at de foretar seg noe aktivt for å komme inn på arbeidsmarkedet.

Arbeide for å oppnå bedre samsvar mellom de unges kompetanse og jobbmarkedet.

Ved å foregripe den kompetansen og de kunnskaper som trengs i arbeidslivet, og sørge for at nettopp denne typen kompetanse blir utviklet i utdannings- og opplæringssystemer, vil en kunne gi bedre samsvar mellom kompetanse og behov. Fordi mange arbeidsgivere har problemer med å vurdere de unges kompetanse, spesielt i land med kompliserte utdanningssystemer, bør utdanningssektoren og næringslivet samarbeide for å utvikle rammeverk for kvalifikasjoner.

Kilder:
OECD Skills Outlook 2015. Youth, skills and employability
regjeringen.no

Foto: iStock

Norge skårer midt på treet blant annet når det gjelder ungdoms ferdighetsnivå, hvordan studentene får mulighetene til å bruke ferdighetene sine i arbeidslivet og hvor godt ungdom er integrert i arbeidsmarkedet.

Altfor mye i én karakter

Når hovedinstrument, biinstrument, besifringsspill, samspill og kor med mer slås sammen til én karakter, er det en risiko for at karaktersystemet ikke blir brukt fullt ut, og at det ikke kommer tydelig nok fram hva elevene faktisk mestrer. Dette må det gjøres noe med, mener fagmiljøene.

Tekst: Marit Kleppe Egge

Med innføringen Kunnskapsløftet ble mange elementer i studiespesialiserende utdanningsprogram for musikk slått sammen til én karakter. Blant annet ble ordningen med en egen karakter i hovedinstrument fjernet. I dag består faget Instrument, kor og samspill (IKS) av hovedinstrument, 2. biinstrument, samspill og anvendt musikkklære på Vg1, hovedinstrument, biinstrument, besifringsspill, kor og samspill på Vg2, mens det for elever på Vg3 består av de tre elementene som navnet på faget tilsier. Elevene får én avsluttende karakter i IKS for hvert skoleår.

For mange elementer

Berit-Elisabeth Runesson har vært avdelingsleder ved Foss videregående skole i Oslo i en årrekke, før hun nylig gikk av med pensjon. Hun mener at Kunnskapsløftets sammenslåing av så mange karakterer i den utøvende delen av musikkfaget er uheldig for elevene.

- Når så mye sauses sammen, blir det uklart hva slags ferdigheter elevene egentlig besitter i musikkfaget. Dette er en ulempe både for de sterke og de svake elevene. Mest utfordrende er det på Vg1, der også faget anvendt musikkklære er slått sammen med de utøvende musikkfagene. Hovedproblemene med at så mange elementer skal munne ut i én karakter, er at det blir uklart hva elevene faktisk mestrer, og at karakterene gjerne ”klumper seg” rundt 4 og 5, sier Runesson.

Bruker skalaen fullt ut

Ved Foss videregående skole, som i mange år har hatt en svært attraktiv musikklinje, har de vært opptatt av å finne fram til noen gode modeller for hvordan vurderingen i faget skal foregå.

- Når det gjelder for eksempel vurdering av elever på Vg2, har vi kommet fram til en modell der vi lar hovedinstrument telle 50 prosent,

og biinstrument og besifringsspill teller 25 prosent hver. I fagene kor og samspill får elevene bestått eller ikke bestått. Så settes det, etter klare kriterier, pluss eller minus til beståttkarakteren, og dette kan være med på å avgjøre en vippekarakter. Hvis for eksempel en elev ligger på 5/6 i de tre andre disiplinene, kan en pluss i kor eller samspill vippe vedkommende oppover. Ordningen gir oss større mulighet til å la en elev gå ut med toppkarakter i dette faget. Dette er svært viktig for ambisiøse elever som ønsker å studere videre innen musikk. Ordningen er også med på å synliggjøre innsatsen, eller snarer mangel på innsats og ferdighet, i den andre enden av karakterskalaen, sier Runesson.

Hun understreker at det har vært bred enighet i kollegiet om å løse karakturvurderingen på denne måten.

- Jeg opplever absolutt ikke at noen lærere synes deres fag er mindre verdt enn andres selv om de vektas og vurderes ulikt. Det er heller ikke slik at en bestått-karakter kommer av seg selv uten at elevene jobber seriøst i faget, sier hun.

Bør være enkelt å endre

Runesson mener dagens karakterordning er blitt et svært uheldig resultat av Kunnskapsløftets prinsipp om at programfaget skal legges ut som 5-timersfag.

- Dagens ordning gagnar ikke elevene, og det vanskeliggjør en rettferdig og tydelig vurdering av ferdigheter. Dette kan direktoratet lett gjøre noe med. Det koster ikke penger, det handler kun om å revidere og reorganisere faget, mener hun.

Må ha tilbake egen karakter i hovedinstrument

Erling Brathole, avdelingsleder i musikk ved Skeisvang videregående i Haugesund, er enig med Runesson.

– Jeg tror fagmiljøet er ganske så samstemt om at dagens konstruksjon med sammenslåing av musikkarakter er svært uheldig, og at en i det minste må få tilbake en egen karakter for hovedinstrument. Ferdighetene her er helt avgjørende for eventuelle videre studier i musikk. Selv om dette avgjøres ved prøvespill, må det også komme fram på vitnemålet hva eleven står for i dette sentrale faget, sier Brathole, som kan fortelle at skolen flere ganger har spilt inn dette til departementet og direktoratet.

– Tidligere bestod nemlig musikkfaget av en hel haug med karakterer, og jeg har forståelse for at det var nødvendig med en mer samlet vurdering av ulike kompetanser. Men med dagens ordning er det imidlertid gått for langt, mener han.

Handler om skjønn – ikke matematikk

Ved Skeisvang videregående skole har de en prosentvis vektning av de ulike elementene i faget. Deretter har de karaktermøter der de forsøker å løfte prosessen fra matematikk til skjønn.

– Vi har et overordnet mål om at karakterene ikke skal «klumpe seg på midten» i dette faget. Her er det mange måter å tenke på. Noen ganger kan for eksempel en elev ligge på godt over 6-er nivå på hovedinstrument, mens vedkommende kanskje ligger på karakteren 2-3 i et av de andre utøvende elementene. Da må ikke matematisk tenkning ødelegge for en toppkarakter samlet sett, sier han.

Brathole minner om at det i musikkfaget egentlig bedrives en ulovlig vektning av enkeltelementer i læreplanen som en ikke finner igjen i andre fag.

– I vurderingsforskriften står det helt klart at elevene skal vurderes ut fra kompetansemålene i sin helhet. Dermed blir spørsmålet først og fremst hvor god eller dårlig er denne eleven samlet sett i utøvende musikkferdigheter. Hvis en lener seg tilbake og tenker etter, uten

å bli for opphengt i at alle elementer skal telle en viss prosent, tror jeg en kan greie å skaffe seg et tydelig bilde av dette.

Helhetsvurdering

Dag Johannes Sunde fra avdeling for læreplanutvikling i Utdanningsdirektoratet har forståelse for at IKS-faget kan oppleves som svært komplekst når det gjelder vurdering.

– I musikkfaget er det også ofte mange ulike faglærere som skal inn og gi én samlet karakter, og det kan muligens gi noen særlige utfordringer. Men i vurderingen er det vesentlig at alle greier å løfte blikket. Helhetlig vurdering er det sentrale. Skjønn er viktig, men magesfølelsen skal «sitte i hodet». Kompetansemålene er utgangspunktet for vurdering, og lærerne skal vurdere elevenes helhetlige kompetanse i slutten av opplæringen. Hvor høy er kvaliteten på kompetansen eleven samlet sett viser? Her er det viktig at lærerne har et tolkningsfellesskap om hva som kjennetegner denne kvaliteten, sier Sunde.

Når det gjelder ønsket om å få tilbake egen karakter i hovedinstrument, viser blant annet Sunde til Ludvigsen-utvalgets rapport Fremtidens skole, som kom i juni. Her pekes det blant annet på at dybdelæring har stor betydning for mestring og utvikling i fag og på tvers av fagene. Om, og i hvilke fag, det kan komme læreplanendringer som følge av denne rapporten, er foreløpig uvisst.

– I studiespesialiserende utdanningsprogram med idrettsfag kan elever i dag velge mellom enten bredde eller fordypning fra og med Vg2. Velger de fordypning, har de blant annet bedre tid til egen trening, og de får egen karakter i fordypningsemnet. Det kan være naturlig å tenke en lignende løsning innen musikk. Hva som blir av læreplanendringer, og hvordan dette eventuelt vil slå ut for musikkfaget, er det imidlertid for tidlig å si noe om, understreker Sunde.

Tett på realfag. Nasjonal strategi for realfag i barnehagen og grunnsopplæringen (2015-2019)

Regjeringens realfagsstrategi

Kunnskapsdepartementet har lagt fram en strategi (Tett på realfag) for realfageneⁱ. Strategien består av tre separate deler: En overordnet strategi, en årlig publikasjon kalt realfagsbarometeret, og årlige tiltaksplaner. Til forskjell fra tidligere realfagsplaner, den første kom i 2002, skal strategien årlig vurdere og justere målene for å videreutvikle tiltak.

Tekst: Morten Trudeng, 1. nestleder Norsk Lektorlag

Bakgrunnen for å lage strategiplanen er: «realfagene er viktige for å løse de store utfordringene vi har foran oss. I Norge står vi overfor et grønt skifte, en eldrebølge og nye teknologier som påvirker nær sagt alle deler av livene våre. Verden skal utvikle nye energiløsninger, bekjempe sykdommer og løfte mennesker ut av fattigdom, for å nevne noe.» Bakgrunnen er også: «Vi kan ikke sitte stille og se på at tusenvis av norske ungdommer hvert år går ut av grunnskolen uten å kunne regne. Samtidig må vi gi talentene noe å strekke seg etter.»

I de siste årene har mellom 30 og 40 prosent av elevene i grunnskolen som ble trukket ut til eksamen i matematikk, fått karakteren 1 eller 2. I videregående opplæring fikk over halvparten av elevene karakteren 1 eller 2 til eksamen våren 2014 i det enkleste kurset i matematikk (1P), mens nær 60 prosent av elevene på påbygging til generell studiekompetanse fikk karakteren 1 eller 2 på skriftlig eksamen i matematikk. Resultatene i internasjonale undersøkelser viser at norske elever har relativt lav indre motivasjon for og utholdenhet i matematikk og naturfag,

samtidig som de oppgir å se større nytteverdi av fagene enn det som er vanlig internasjonalt. Dessverre ser interessen for realfag ut til å avta etter hvert som elevene blir eldre. Kunnskapsgrunnlaget for strategien er rapportene: REALFAGⁱⁱ, Realfag i barnehagenⁱⁱⁱ, Matematikk i norsk skole anno 2014^{iv} og Naturfagene i norsk skole anno 2015^v. Strategiplanen videreutvikler Kompetanse for kvalitet, strategi for videreutdanning for lærere og skoleledere frem mot 2025^{vi}. Fremtidens skole NOU 2015:8 (Ludvigsen-utvalget)^{vii} bør også være en del av kunnskapsgrunnlaget.

For å følge opp strategiens mål vil departementet gjennomføre en rekke hovedgrep, noen av disse er:

- Gjennomgå og fornye læreplaner for realfag i grunnskolen og for fellesfag og programfag i videregående opplæring
- Vurdere å forenkle fagstrukturen for matematikk i videregående opplæring. (Se Matematikk i norsk skole anno 2014 s.61. Forslaget innebærer blant annet at elevene kan velge å avslutte matematikk etter Vg 1)
- Styrke arbeidsmåter og undervisningspraksis i barnehage og skole

- Bidra til at elever som strever i matematikk, blir identifisert og fulgt opp tidlig med effektive tiltak
- Bidra til at elever som presterer høyt, får utnyttet sitt potensiale i realfag gjennom tilpasset opplæring og muligheter for forsering
- Heve kompetansen i barnehage og skole gjennom videreutvikling av tiltak i strategiene Kompetanse for fremtidens barnehage, Lærarløftet og Kompetanse for kvalitet. Satsingene skjer i samarbeid med universitets- og høyskolesektoren og de nasjonale sentrene i matematikk og naturfag

ⁱ https://www.regjeringen.no/contentassets/869faa81d1d740d297776740e67e3e65/kd_realfagsstrategi.pdf
ⁱⁱ https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/kd/vedlegg/rapporter/rapport_fra_ekspertgruppa_for_realfagene.pdf
ⁱⁱⁱ <https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/Ekspertgruppe-vil-ha-mer-realfag-i-barnehagen/id2343489/>
^{iv} http://www.udir.no/contentassets/4b95782df18441b2a8b266612eeb78a1/matematikk_norsk_skole_2014_rapport_ekstern_arbeidsgruppe.pdf
^v <http://www.udir.no/globalassets/filer/tall-og-forskning/forskningsrapporter/naturfag-rapport.pdf>
^{vi} https://www.regjeringen.no/contentassets/731323c71aa34a51a6febdeb8d41f2e0/kd_kompetanse-for-kvalitet_web.pdf
^{vii} <https://www.regjeringen.no/contentassets/da148fec8c4a4ab88daa8b677a700292/no/pdfs/nou201520150008000dddpdfs.pdf>

Strategi

Tett på realfag

Nasjonal strategi for realfag i barnehagen og grunnsopplæringen (2015–2019)

- Legge til rette for at ledere og eiere følger barnehagenes og skolenes arbeid med realfag tett. De skal utvikle egne lokale strategier med skreddersydde tiltak som møter barn og unges utfordringer og behov

Tett på realfag har en tiltaksplan for 2016 (midlertidig versjon). De fleste tiltakene for 2016 er generelle og lite konkrete. Eksempler på tiltak er:

- o Vurdere ny struktur i matematikk og naturfag i yrkesfaglige utdanningsprogram
- o Vurdere ny struktur for matematikktilbudet i studieforberedende utdanningsprogram der progresjon vektlegges
- o En gjennomgang av teknologi i grunnsopplæringen
- o Rammeplanen for den nye femårige grunnskolelærerutdanningen skal gi føringer om fagdidaktikk og tilpasset opplæring. Dette gjelder alle elevene, også de lavt presterende
- o Vurdere tiltak for kvalitetsutvikling for videreutdanningen i naturfag
- o Realfagskommuner etablerer faglige nettverk mellom lærere i barnehage og skole

Medlemmer av Norsk Lektorlag har i tillegg til videreutdanning stort behov for etterutdanning og oppdatering i fag. Realfagsplanen burde i større grad laget tiltak for etterutdanning av lektorer og lærere som har arbeidet noen år i skolen, og som i utgangspunktet har stor faglig fordypning. Jeg savner også kompetansekartlegging som tiltak. Kunnskapsdepartementet, Utdanningsdirektoratet, kommuner og fylkeskommuner har i liten grad oversikt over kompetansen til lærerne. Kompetansekartlegging av lærere burde være grunnlaget for tiltak når det gjelder kompetanseheving.

Tett på realfag legger hvert år opp til evaluering og justering av mål og tiltak. Tidligere realfagsplaner har i liten grad evaluert målene. Tett på realfag kan i større grad nå sine mål når kursen endres underveis.

norsk skole

matematikkfagene-
arbeidsgruppe oppnevnt
toratet

Kompetanse for kvalitet
Strategi for videreutdanning for lærere og skoleledere frem mot 2025

REALFAG
RELEVANTE • ENGASJERENDE • ATTRAKTIVE • LÆRERIKKE

RAPPORT FRA EKSPERTGRUPPA FOR REALFAGENE

Faggjennomgang av
naturfagene

**Naturfagene i
norsk skole**

Anno 2015

Rapport fra eksternt
arbeidsgruppe oppnevnt av
Utdanningsdirektoratet

Overskot og mangel på lærarar

Statistisk sentralbyrå trur at det om fem år vil mangle lærarar i grunnskulen, og at det vil vere eit overskot av lærarar i vidaregåande skule.

Av Inger Johanne Rein

Vert det utdanna nok lærarar? Statistisk sentralbyrå har stilt saman tal for lærarstanden i dag med talet på framtidige brukarar av undervisningstenester fram mot 2040, og meiner dette er scenarioet om 25 år:

- Eit underskot av grunnskulelærarar
- Dersom lærartettleiken aukar i grunnskulen, aukar underskotet
- Dersom det vert færre fødte born framover, kan det bli eit lite overskot av grunnskulelærarar mot slutten av framskrivingsperioden
- Eit overskot av barnehagelærarar og andre typar lærarar

LÆRERMOD er eit program SSB nyttar til å framskrive lærarbehovet, og her vert det sett på tilbud og etterspurnad separat for fem ulike lærartypar:

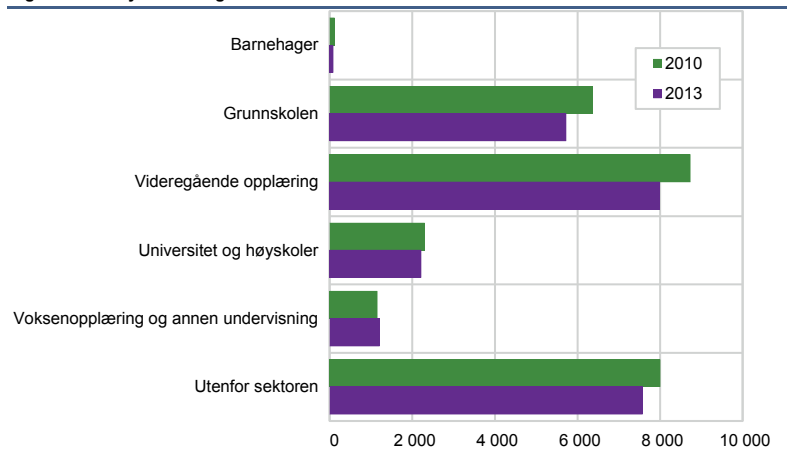
- barnehagelærarar
- grunnskulelærarar
- faglærarar og andre lærarar*
- lærarar med praktisk pedagogisk utdanning for allmenne fag (PPU-A)
- lærarar med praktisk pedagogisk utdanning for yrkesfag (PPU-Y).

Treng færre med PPU

Ifølgje rapporten vil det i 2020 vere 1 800 fleire lærarar med PPU-A enn det er behov for – og i 2040 er dette overskotet av lærarar på 5 500. Det same overskotet trur ein det blir på lærarar med PPU-Y om 25 år. I denne ferske rapporten er mangelen på lærarar i framtida justert ned i høve til tidlegare rapporteringar. Ëi årsak er lågare innvandring. Ei anna er at dei har gått frå ein fertilitetsrate på 1,9 barn per kvinne, til 1,8 i denne siste rapporten. Dette kan gi opp til 65 000 færre born mellom 0 og 17 år i 2014. Det er sjølvsagt knytt stor usikkerheit til slike framskrivingar.

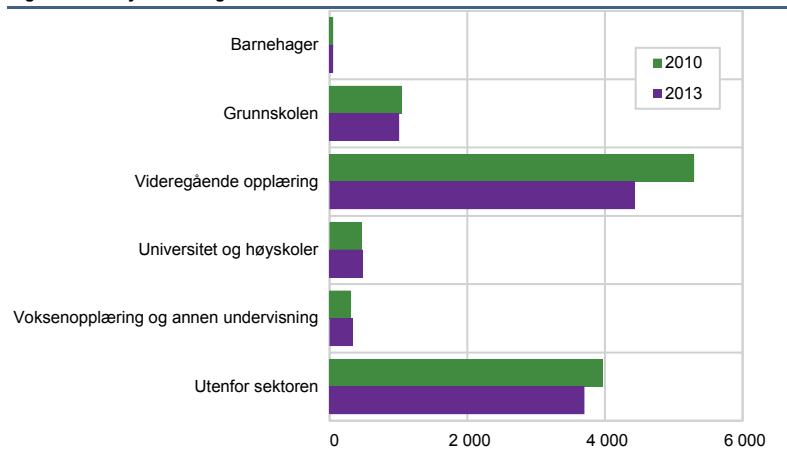
Tilbud og etterspørsel for ulike typer lærere mot 2040

Figur 9. Sysselsettingsområder for PPU-A

Figur 9 viser at lærere med PPU-A i 2013 utførte totalt 24 779 årsverk fordelt som følger: 80 årsverk i barnehager (0 %), 5 721 årsverk i grunnskolen (23 %), 7 990 årsverk i videregående opplæring (32 %), 2 208 årsverk i universitet og høyskolesektoren (9 %), 1 202 årsverk i voksenopplæringen (5 %) og 7 578 årsverk utenfor undervisningssektoren (31 %).

Figur 10. Sysselsettingsområder for PPU-Y

Figur 10 viser at lærere med PPU-Y i 2013 utførte totalt 9 983 årsverk fordelt som følger: 46 årsverk i barnehager (1 %), 1 005 årsverk i grunnskolen (10 %), 4 428 årsverk i videregående opplæring (44 %), 476 årsverk i universitet og høyskolesektoren (5 %), 331 årsverk i voksenopplæringen (3 %) og 3 697 årsverk utenfor undervisningssektoren (37 %).

Nokre tal frå statistikken:

- Totalt er det 175 799 personar under 74 år med lærarutdanning i Noreg.
- 70 prosent av lærarane i den norske skulen er kvinner. Dette viser tal frå 2013.
- 50 000 av dei som har lærarutdanning, jobbar utanfor skulesektoren – den såkalla reservestyrken.

Kvar jobbar dei med PPU?

Det største sysselsetjingsområdet for lærarar er i grunnskulen. Det nest største er utanfor sektoren. I 2013 arbeidde 49 329 med lærarutdanning utanfor skulen. Dei som har PPU-A, fordelte seg slik i 2013: Ein av tre jobba i vidaregåande skule, ein av tre jobba

utanfor sektoren. Ein større del av lærarane med PPU-Y jobba i vidaregåande skule – 44 prosent, men også her er det ein stor del av lærarane som ikkje jobbar i skulen (37 prosent).

*Faglærarar har utdanning innanfor eitt eller ei gruppe enkeltfag. Faglærarar har normalt ei utdanning på tre år. Faglærarar er kvalifiserte til å jobbe både i grunnskulen og i vidaregåande skule, men ikkje til å undervise for 1.-4. trinn på grunnskulen. I denne kategorien inngår også lektorutdanningane 8.-13. trinn i gruppa faglærarar og andre lærarutdanningar. Lektorutdanninga, som fekk eigen rammeplan i 2013, er ikkje utskilt som eiga gruppe i LÆRARMOD sidan ferdige kandidatar ikkje vert uteksaminerte før i 2018. (SSB)

Stadig høye levealder for lektorer

Er du en universitetsutdannet lektor og mann, kan du regne med en levealder på 82,7 år. Kvinner med samme utdanning øker på med 3,5 år til 86,2 år.

Det er Statistisk sentralbyrå som melder dette. De har sett på yrkesaktive eller tidligere yrkesaktive i ulike yrkesklasser.

Alle menn samlet har en forventet levealder på 79,1 år, med en variasjon fra 75,9 år for kokker og kjøkkenassistenter til 83,2 år for profesjonsutdannede innenfor helse (leger, tannleger, farmasøyer m.fl.). Tett bak ligger universitetsutdannede lærere (lektorer) på 82,7 år. Mønsteret holder seg fra perioden 2004-2008, men den gjennomsnittlige levealderen for menn har blitt om lag ett år høyere i 2009-2013.

Blant kvinnene var det generelt noe mindre forskjeller mellom yrkesklassene. I perioden 2009-2013 var det sivilingeniører og programmerere som hadde høyest levealder med 86,7 år. Dette var mer enn fem år høyere enn en samlegruppe for kvinner i håndverk- og industriyrker (81,3 år) og ufaglærte (81,5 år).

Også blant kvinnene kom lektorene ut som en gruppe med høy levealder (86,2 år), og de universitetsutdannede innenfor helse (85,8 år). Blant kvinnene var det mindre forskjeller mellom gruppene med lang høyere utdanning og gruppene med høyskoleutdanning.

Således kom de høyskoleutdannede lærerne godt ut, med en beregnet levealder på 86,6 år i 2009-2013. Også førskolelærerne, som var egen yrkesklasse for kvinner, hadde høy levealder (86,4 år), og dette var klart høyere enn for de høyskoleutdannede innenfor sosialfag og ingeniørfag (med hhv. 84,6 år og 85,2 år).

Det finnes noen stabile trekk innenfor utdanningsgruppene. Et eksempel på dette er lærere, som kommer ut med høyt nivå for levealder sammenliknet med grupper med samme utdanningslengde. Også i tidligere studier er det påvist høy levealder blant lærere med lang utdanning (Borgan 2009). Dette harmonerer med NOAs rangering av yrker etter arbeidsmiljøindikatorer, der lektorer/pedagoger kommer ut som en av et lite antall grupper uten særlig grad av kjemisk/fysisk/biologiske, mekaniske eller psykososiale miljøbelastninger (Statens arbeidsmiljøinstitutt 2015).

REDAKTØRSKIFTE I LEKTORBLADET

Marit Kleppe Egge har sluttet som redaktør i Lektorbladet. Hun har fra 1. oktober tiltrådt ny stilling som ansvarlig redaktør/daglig leder av Oppland Arbeiderblad.

Av Otto Kristiansen

Marit begynte som redaktør i Lektorbladet i 2010 og har vært en sterkt medvirkende årsak til den positive utviklingen som har funnet sted i bladet, både når det gjelder form og innhold. Vi får stadig positive tilbakemeldinger på bladet, og dette er i særlig grad Marits fortjeneste. Derfor er det beklagelig at hun slutter, men vi har selvsagt forståelse for det valget hun har gjort, og ønsker henne alt godt i den nye jobben. Vi tar det også som et kompliment at Lektorbladet var hennes siste arbeidsplass før hun ble headhunted til Oppland Arbeiderblad.

Ny redaktør er Inger Johanne Rein, som vikarierte for Marit i hennes permisjon i skoleåret 2013 – 2014. Vikariatet var meget vellykket, så det var et hell i uhellet at da vi mistet en dyktig redaktør, klarte vi raskt å få på plass en ny, dyktig redaktør.

Hun er OAs nye sjef

Av TOR ERIK PETTERSEN26. juni 2015, kl. 13:42

DEL Marit Kleppe Egge (47) er ansatt som ny ansvarlig redaktør og daglig leder i Oppland Arbeiderblad.

Kleppe Egge kommer nå fra en stilling som redaktør for Lektorbladet, et fagbidskrift for Norsk Lektorlag hvor hun har jobbet siden 2010.

Lang erfaring

Kleppe Egge har lang redaksjonell erfaring, og har tidligere 17 år bak seg i Oppland Arbeiderblad, hvor hun sluttet i 2007.

Hun har vært kultur- og featurleder, avdelingsleder, nyhetsjournalist og kultur- og featurejournalist i Oppland Arbeiderblad.

I perioden 2008–2010 var Kleppe Føye informasjonsrådgiver i

Ansatt: Marit Kleppe Egge ble fredag ansatt som ny ansvarlig redaktør og daglig leder i Oppland Arbeiderblad. Styreleder Pål Eskås er svært fornøyd med ansettelsen.

Jon Sand fra sekretariatet orienterer deltakerne på grunnkurs.

Rekordmange på grunnkurs

Det var rekorddeltaking på grunnkurs for nye tillitsvalde på Gardermoen 17. og 18. september. Av dei 45 deltakerne jobba dei fleste innanfor KS og Oslo kommune sine tariffområde. Éin av dei nye tillitsvalde kom fra statleg område.

Tema på kurset var rolla til tillitsvalde, og i løpet av to dagar fekk dei ein gjennomgang av lover og avtalar i yrkeslivet, samt kva pliktar og rettar som høyrer til rolla som tillitsvald.

Deltakarane fekk også foredrag om Lektorlaget – både korleis organisasjonen er bygd opp og historia bak opprettinga av Norsk Lektorlag i 1997. Kva er det som skil denne organisasjonen frå andre som organiserer lærarar?

I tillegg lærte dei om informasjonsarbeidet i organisasjonen og om rekruttering av medlemmer, med ei oversikt over medlemsføremoner som bank- og forsikringstilboda.

Årsberetning - Den Akademiske Lærerstands Understøttelsesselskap

Selskapets årlige generalforsamling ble avholdt ved Oslo katedralskole torsdag den 26. mars 2015.

Av Øystein Skjæveland, D.A.L.U.S.s sekretær

Årsregnskapet, gjennomgått og funnet i orden av revisor, ble godkjent. Dette viste at Understøttelsesselskapet i 2014 hadde gitt 10 200 i bidrag til etterlatte. Gravferdsbilagene beløp seg til kr. 22 100. Størrelsen på sistnevnte har vært på 5 300, men ettersom rentenivået forblir svært lavt, er dette nå redusert til kr. 4 000. Av samme grunn fant man ikke å kunne gi understøttelse til eneste søker. Avgjørende for avslaget var dessuten det faktum at hennes barn ikke lenger bor hjemme. Den trange økonomien ble grundig drøftet, og man kom fram til at det er ønskelig å konsultere fagfolk ad mulighetene for å øke selskapets avkastning fremover.

Styrets formann, lektor Frøydis Dietrichson, ble enstemmig gjenvalgt. Styrets innenbys medlemmer var i år på valg. Lektorene Jill Kvamme Schau, Gro Huser og adjunkt Kari Midttømme fikk alle fornyet tillit. Lektor Erik Bade ble valgt inn som nytt medlem, og aksepterte også å overta nestformannsvervet etter Petter Bjørn-Hansen. Ettersom varamedlem, katedralskolens Paul Jasper, er gått bort, ble det foreslått å gi dennes plass til katedralskolens inspektør Terje Bjørø. Forslaget ble enstemmig tiltrådt. Revisor Tormod Audun Nygaard ble likeledes gjenvalgt. Styret består ellers av lektor Harald Berg (Mysen videregående skole), inspektør Stein

Eriksen (vara, Mysen videregående skole) samt lektor Jørgen Øksenvåg (Atlanten videregående skole).

D.A.L.U.S. har nå rundt 1 000 medlemmer, et tall som forventes å holde seg noenlunde jevnt fremover.

Selskapet har vært i virksomhet siden 1899, og tar med glede imot nye medlemmer. Kontingent for livslangt medlemskap er kr. 600. Interesserte bes henvende seg til forretningsfører Clemens Saers, Lillevannveien 51 D, 0788 Oslo. Eventuelt til selskapets sekretær, lektor Øystein Skjæveland, Bleikerfaret 97, 1387 Asker.

HAR DU NOE PÅ HJERTET?

Debattinnlegg kan sendes til lektorbladet@norsklektorlag.no. Innlegg vil kunne bli forkortet.

Vi tar også imot artikler om ulike temaer. Ta kontakt med redaktør Inger Johanne Rein, inger.johanne.rein@norsklektorlag.no eller telefon **995 15 222**, for mer informasjon om tidsfrister, tekstlengde osv.

Redaksjonsrådet vil også gjerne ha tips om emner og problemstillinger vi kan ta opp i Lektorbladet. Send tips til lektorbladet@norsklektorlag.no.

Generalsekretær
Otto Kristiansen

Landsmøtet – også et politisk verksted

Når dette leses, er det få uker igjen til Norsk Lektorlags 13. landsmøte. For oss sentralt i NLL er det uten tvil årets store begivenhet. Selv om det medfører mye arbeid å forberede et landsmøte, er det et arrangement vi ser frem til, og som vi har erfaring for at også deltagerne setter stor pris på.

Landsmøtet er Norsk Lektorlags høyeste organ. Det er her ledelsen svarer for det politiske og økonomiske resultatet av forrige periodes arbeid, og det er her kursen stakes ut for den neste toårige landsmøteperioden. Eventuelle vedtektsendringer og endringer i andre sentrale styringsdokumenter, f.eks. Skolepolitisk program og Lønnspolitisk program, avgjøres av Landsmøtet. Selv om et landsmøte på mange måter er nokså rituelt, er det selvsagt også rom for aktiv påvirkning og utforming av ny politikk, og dette kan komme til uttrykk i vedtak som berører ovennevnte dokumenter, og det kan komme til uttrykk i behandlingen av innkomne saker.

Korte kommunikasjonslinjer

Jeg vet at vi har mange engasjerte medlemmer og tillitsvalgte, og fordi vi har korte kommunikasjonslinjer i NLL, er det ikke vanskelig å påvirke politikken. Selv om vi har vokst mye og fortsetter å vokse, vil vi gjøre vårt ytterste for å ta vare på den medlemsnærheten som vi mener skiller oss fra andre og større fagforeninger.

En effektiv måte å påvirke på er å engasjere seg lokalt, i første omgang som tillitsvalgt. Våre mange dyktige lokale tillitsvalgte har sett at det ikke er vanskelig å vinne frem overfor fylkesleddet, og via dette er det fullt mulig å bli valgt til delegat. Da har man erfart at veien er kort til deltagelse i NLLs høyeste organ. For dem som ikke blir delegater, er det verdt å minne om at de som er det, representerer alle medlemmene i sitt fylkeslag, og således vil være lydhøre for innspill når det gjelder saker som skal behandles på landsmøtet.

Årets landsmøte er det andre som gjennomføres med delegatordning. Da delegatordningen ble vedtatt innført, var det enkelte som uttrykte bekymring for at den åpenheten og det engasjementet som eksisterte da vi hadde landsmøte som var åpent for alle medlemmer, ville forsvinne. Det var den store medlemsveksten som gjorde det nødvendig å innføre delegatordning, og det er lite som tyder på at det har redusert åpenhet og engasjement. Vi har aldri mottatt så mange saker til behandling som vi gjorde til Landsmøtet 2013, det første som ble gjennomført med

delegatordning. Også i år vitner innkomne saker om stort engasjement.

Lederskifte

På landsmøtet velger man sentralstyret for neste periode, og spesielt for årets landsmøte er at det blir et lederskifte. Gro Elisabeth Paulsen har, etter å ha vært nestleder i tre år og leder i 12 år, gitt valgkomiteen beskjed om at hun ikke stiller til gjenvalg. Norsk Lektorlag har siden etableringen (gjenoppstandelsen) i 1997 klart å sikre seg de riktige lederne til riktig tid. Etter at Truls Sevje og Henning Wold trakk lasset de første årene, ble Gro valgt til leder i 2003. Hun har vært leder fra vi var en forening med ca. 1000 medlemmer til vi i dag har passert 5000 med god margin og er på vei mot 6000.

Selv om Gro er min arbeidsgiver, og det ikke er vanlig at en ansatt gir sin arbeidsgiver attest, tillater jeg meg etter 12 års «samboerskap» å være litt personlig: Norsk Lektorlag ville aldri ha vært der vi er i dag uten Gros sterke intellekt, gode politiske teft og store arbeidskapasitet. Hun er dessuten strate-

gisk smart og har en personlighet og sosial intelligens som har gitt henne mange viktige kontakter i det politiske miljø og i medieverdenen, og dette har i vesentlig grad bidratt til den synliggjøringen av organisasjonen som vi har opplevd. Etter alle disse årenes utrettelig arbeid for å forbedre skolenorge og lektorenes lønns- og arbeidsforhold mener Gro tiden er inne til å overlate «skuta» til en ny ledelse, vel vitende om at den nye kapteinen er vel skikket til videre manøvrering i et krevende farvann.

Det er rimelig å anta at Gro ikke vil bli sittende passiv i sofaen når hun gir seg som leder i Norsk Lektorlag. Vi skal ikke utelukke at hun med sin lange erfaring vil kunne bidra når historien om det gjenoppståtte Lektorlaget skal skrives. Vi vil heller ikke bli overrasket dersom hun skriver kraftfulle leserbrev om lektorenes arbeidssituasjon til pressen, og siden hun er bosatt på Gjøvik, vil Oppland Arbeiderblad også være en naturlig adressat. Et skifte av politisk ledelse medfører vanligvis noen endringer i en organisasjon, men valgkomiteens enstemmige innstilling vitner også om at man er opptatt av kontinuitet. Rita Helgesen har solid erfaring som tillitsvalgt i Norsk Lektorlag, både lokalt og sentralt (ett

år som møtende varamedlem, fire år som sentralstyremedlem), og innstillingen for øvrig vitner om at man tenker kontinuitet og at man tenker nytt.

Viktig å ta vare på lektorlagssjelen

Ved det forstående lederskiftet kan det være naturlig å dvele litt ved utviklingen av Norsk Lektorlag. Vi vokser raskt, med 18,6 % i fjor, og vi ligger an til drøyt 10 % i år. Med veksten følger en foryngelse i medlemsmassen. Vi får blant annet svært mange studentmedlemmer, og dette vil naturlig nok prege organisasjonens utvikling. Det er viktig at vi utvikler oss slik at politikken vi fører, avspeiler den virkeligheten lektorene befinner seg i når det gjelder lønns- og arbeidsforhold. Men samtidig er det viktig å ha med seg så mye av historien at man ikke glemmer hvorfor det var nødvendig å etablere Norsk Lektorlag på nytt.

Gjenoppstandelsen fant sted i 1997 og var en reaksjon på flere fusjoner av diverse lærerorganisasjoner. Fusjonene førte til at lektorenes stemme druknet, og det var ingen som lenger målbar deres interesser. Det var faktisk slik at lektorbegrepet var i ferd med å forsvinne som følge av en villet politikk. For å gjenreise lektoren som en sentral yrkesutøver i skoleverket

var det noen ildsjeler som etablerte Norsk Lektorlag i november 1997. I de 18 årene som har gått, har vi blitt en tydelig stemme for lektorene, og det har vært mulig fordi vi har vokst med en homogen medlemsmasse som gjør det lettere å prioritere lektorenes interesser.

Vi har utviklet en organisasjon som vi mener tar vare på åpenhet og medlemsnærhet, der de sentrale tillitsvalgte tar pulsen på medlemmene. Tillit er et nøkkelord. Dette er det viktig å ta vare på når organisasjonen utvikler seg, og det er å håpe at den dugnadsånden som rår hos de tillitsvalgte, består.

Vi har gått mye motstrøms, og vi har ikke vært politisk korrekte. Vi har tatt selvstendige avgjørelser vel vitende om at vi ikke nødvendigvis skal «dilte etter» andre fagforeninger. Dette er det viktig å ta vare på når vi utvikler oss videre, slik at fusjoner ikke gjentar seg. Det er fortsatt slik at Norsk Lektorlag er den fagforeningen som tydeligst målbærer lektorenes interesser, og i den grad en fagforening har sjel, er det viktig at lektorlagssjelen pleies, slik at vi også i fremtiden kan fremkalle det Gro ynder å kalle «lektorlagsglefsen», når det er nødvendig.

*Vi har utviklet en organisasjon som vi mener tar
vare på åpenhet og medlemsnærhet, der de sentrale
tillitsvalgte tar pulsen på medlemmenes syn.
Tillit er et nøkkelord.*

Nina Sandborg, leder av juridisk kontor i Norsk Lektorlag

ENDREDE UNNTAKSREGLER FOR KOMPETANSEKRAVET

Fra og med 1. august 2015 ble opplæringslovas bestemmelser i § 10-2 om unntak fra kravene om relevant kompetanse i undervisningsfagene endret.

Da krav om relevant kompetanse i undervisningsfaget ble innført, gjaldt det ikke for de som var utdannet før 2014, og små ungdomsskoler kunne fravike kravene. Det er dette som er endret. Nå gjelder kravene i utgangspunktet og som hovedregel for alle fast ansatte, uavhengig av når man var ferdig utdannet og også for små ungdomsskoler. Lovgiver har gitt departementet fullmakt til å gi nærmere forskrifter om krav til relevant kompetanse for de som skal undervise på ulike årstrinn og i ulike skoleslag, og fastsette at det ikke skal stilles krav om relevant kompetanse i enkelte fag.

Hvis man kun leser lov og forskrift, uten å kjenne til bakgrunnen for lovendringen, kan det synes merkelig at den generelle unntaksbestemmelsen lovgiver har tatt ut av loven, har Kunnskapsdepartementet tatt inn igjen i forskriften, gjeldende for videregående skole. Jeg sikter da til at kravene til undervisningskompetanse for videregående skole ikke gjelder de som ble utdannet før 2014. Fram og tilbake er like langt. Ved kun å lese lovens ordlyd fremstår det ikke som åpenbart at den fullmakten lovgiver har gitt departementet, omfatter dette grepet. Men dette er en god leksjon og påminnelse om juridisk metode og årvåkenhet: Det går klart fram av lovens forarbeid, at bakgrunnen for forslaget er regjeringens politiske plattform og strategien "Lærerløftet – på lag for kunnskapsskolen".

Der heter det blant annet at "Regjeringen vil at alle lærere i grunnskolen som underviser i de sentrale fagene matematikk, engelsk, norsk, samisk og norsk tegnspråk, skal ha fordypning i faget. For å nå dette målet vil regjeringen skjerpe kompetansekravene og gjennomføre en omfattende satsing på videreutdanning for lærere." Videre står det i lovproposisjonen at "Det vil òg bli foreslått å regulere i forskrift at dei lærarane som er fritakne for kravet i dag, framover berre skal vere omfatta av kravet dersom dei underviser i faga matematikk, engelsk, norsk, samisk eller norsk teiknspråk i grunnskolen. I andre fag og på andre trinn vil desse lærarane framleis vere fritakne for kravet om relevant undervisningskompetanse."

Fortsatt gir loven skoleeier mulighet til å fravike kravene, så langt det er nødvendig, i tilfeller der skolen ikke har nok kvalifisert undervisningspersonale i faget. Dette må skoleeier ta stilling til for hvert skoleår. Det er en forutsetning at fagene fordeles mellom lærerne på en måte som gjør at kravene kan oppfylles i størst mulig grad. Det er dog ikke meningen at arbeidsforhold skal avsluttes eller endres, eller at det må ansettes flere lærere enn skolen trenger.

Det tas sikte på å stramme inn unntaksordningen i løpet av en periode på 10 år, men behovet blir vurdert på nytt hvis andelen lærere som fyller kompetansekravene øker

raskt nok. Departementet uttrykker også at det er viktig at ikke unntaksordningen er med på å undergrave målet med kompetansekravene, nemlig at flere lærere skal ha relevant kompetanse i fagene de underviser i. Det vil derfor bli fulgt med på hvordan bruken av unntaksordningen utvikler seg.

I den senere tids debatt om denne lovendringen er det reist spørsmål om den har tilbakevirkende kraft. Fra et juridisk ståsted kan jeg ikke helt se at kravet til relevant kompetanse i undervisningsfaget eller endringen av unntaksmuligheten, gir en type rettsvirkninger som rammes av grunnlovens bestemmelse om at ingen lov må gis tilbakevirkende kraft. Men i praksis ser jeg at krav til kompetanse ved ansettelse og i undervisningsfaget endrer arbeidsmarkedet for de som har undervist i fag uten å ha formell kompetanse. Det er forståelig at dette vekker reaksjoner. Det vil nok oppleves problematisk for lærere som i mange år har undervist i fag de ikke har formell kompetanse i, at de kan miste denne oppgaven, men de kan ikke miste sin stilling, og det skal legges til rette for videreutdanning.

Det er fortsatt skoleeier sitt ansvar å vurdere hva slags utdanning som kan sies å være relevant. Et fag man har utdanning i, må ikke nødvendigvis samsvare nøyaktig med et undervisningsfag. Norsk Lektorlag ønsker velkommen alle skritt i retning av å formalisere krav til kompetanse for å undervise.

Sentralstyret i Norsk Lektorlag 2013-2015

Bak fra v. Olav Myklebust, Knut Hauge, Silje Moen, Live Landfald Nielsen, Geir-Åge Svenning og Morten Trudeng. Sittende fra venstre: Rita Helgesen, Gro Elisabeth Paulsen og Linda Methi. (Ikke til stede da bildet ble tatt: Vemund Venn)

Kontaktinformasjon politisk leder: Gro Elisabeth Paulsen Tlf: 913 27 691, gep@norsklektorlag.no

Fylkeslagene

Fylkeslag	Leder	Telefon	E-post
Akershus Lektorlag	Siv Paus Brovold	957 83 518	siv.paus.brovold@frogn.vgs.no
Aust-Agder Lektorlag	Mangler per d.d.	24 15 50 00	sekretariatet@norsklektorlag.no
Buskerud Lektorlag	Elisabeth Lea	905 53 375	elisabeth@bergerud-lea.no
Finnmark Lektorlag	Tone Mauritzsen	922 49 889	tonemaur@online.no
Hedmark Lektorlag	Jorunn Tangen	976 72 890	jorunn.tangen@hedmark.org
Hordaland Lektorlag	Erik Andreas Holth	924 89 033	eaholth@lektor.no
Møre og Romsdal	Olav Myklebust	993 77 676	olav.myklebust@volda.vgs.no
Nord-Trøndelag Lektorlag	Roar Johnsen	970 81 493	roar.johnsen@ntfk.no
Nordland Lektorlag	Åse Jektvik	977 12 803	aasejekt@online.no
Oppland Lektorlag	Ellen Johanne N. Fodnestøl	917 45 867	ellen.johanne.narum.fodnestol@oppland.org
Oslo Lektorlag	Arvid Evjen Andersen	971 21 638	arvid.andersen@elvebakken.vgs.no
Rogaland Lektorlag	Kristin Beate Auestad	476 64 035	kristin.beate.auestad@rogfk.no
Sogn og Fjordane Lektorlag	Aud Sissel Hestenes	57 72 13 00	aud.sissel.hestenes@sfj.no
Sør-Trøndelag Lektorlag	Vemund Venn	73 94 14 53	vemund.venn@stfk.no
Telemark Lektorlag	Bjørn Jon Fjeld	35 59 02 05	bjorn-jon.fjeld@t-fk.no
Troms Lektorlag	Gudleiv Solbø	915 17 906	gudleiv.solbo@tromsfylke.no
Vest-Agder Lektorlag	Olav Eivindson	476 63 356	olaveivi@gmail.com
Vestfold Lektorlag	Henning Wold	971 83 331	henningw@vfk.no
Østfold Lektorlag	Gro Joanna Morthaugen	918 10 195	gromor@ostfoldfk.no

Norsk Lektorlag, Akersgt. 41, 0158 Oslo
Telefon: 24 15 50 00 / Telefaks: 24 15 50 01
www.norsklektorlag.no / sekretariatet@norsklektorlag.no

Generalsekretær

Otto Kristiansen
Tlf.: 24 15 50 02 (a)
481 71 611 (m)
otto.kristiansen@norsklektorlag.no

Leder av juridisk kontor

Nina Sandborg
Tlf.: 24 15 50 03 (a)
408 53 800 (m)
nina.sandborg@norsklektorlag.no

Juridisk rådgiver (vikar)

Silje Borgen
Tlf.: 24 15 50 09
456 93 729
sb@norsklektorlag.no

Juridisk rådgiver (i permisjon)

Marianne L. Pedersen
Tlf.: 24 15 50 09 (a)
918 34 335 (m)
mlp@norsklektorlag.no

Rådgiver

Jon Sand
Tlf.: 24 15 50 06 (a)
454 28 594 (m)
jon.sand@norsklektorlag.no

Rådgiver

Tonje Leborg
Tlf. 24 15 50 10 (a)
907 45 612 (m)
tonje.leborg@norsklektorlag.no

Kommunikasjonsrådgiver

Wenche Bakkebråten Rasen
Tlf.: 24 15 50 05 (a)
980 03 535 (m)
wbr@norsklektorlag.no

Redaktør Lektorbladet

Inger Johanne Rein
Tlf.: 24 15 50 05 (a)
995 15 222 (m)
ijr@norsklektorlag.no

Sekretær

Marit Hansen
Tlf.: 24 15 50 00
marit.hansen@norsklektorlag.no

Organisasjonskonsulent

Merethe Sigurdson
Tlf.: 24 15 50 08
ms@norsklektorlag.no

Lektorkonferansen 2015: **LEKTORUTDANNINGENE – KVALITET I FREMTIDENS SKOLE**

Torsdag 26. november | Thon Hotel Opera, Oslo

Ordstyrer: Selda Ekiz

Kl. 10.00

Registrering og enkel bevertning

Kl. 11.00-11.15

Åpning ved leder Gro Elisabeth Paulsen

Kl. 11.15-11.35

Hvilken rolle kan universitetsutdannede lærere/lektorer ha i en evidensbasert undervisningskultur? Hvordan brukes «evidens» – og av hvem – innenfor målstyringsledelseskulturen som preger svensk skole? Per Kornhall, forfatter, debattant og medlem av Kungl. vetenskapsakademiens skolkommitté

Kl. 11.35-12.00

Hvilke erfaringer er gjort i Danmark med pædagogikum? Hvilken posisjon har gymnasielærerne i Danmark nå? Eva P. Haue, tidl. direktør i Undervisningsministeriet.

12.00-12.15

Pause

Kl. 12.15-12.45

Kvalitet i dagens lektorutdanning. John Brumo, leder for programutvalget for femårig lektorutdanning ved NTNU

12.45-13.00

En lektorstudents erfaringer. Thea Kristine Haukbjork Nevland.

Kl. 13.00-14.00

Lunsj

Kl. 14.00-15.00

Paneldebatt: Hvordan sikrer vi faglig kvalitet i lektorutdanningene? Deltakere:

- **Bjørn Haugstad** (H), statssekretær Kunnskapsdepartementet
- **Trond Giske** (Ap), leder av Stortingets Kirke-, utdannings- og forskningskomite
- **Sølvi Lillejord**, avdelingsdirektør Kunnskapssenter for utdanning
- **John Brumo**, leder for programutvalget for femårig lektorutdanning ved NTNU
- **Gro Elisabeth Paulsen**, leder Norsk Lektorlag

Gratis deltakelse

Påmelding via www.norsklektorlag.no/lektorkonferansen2015 innen **6. november**.